

MAGYAR LAPOK

XIII. évfolyam, 113 (3559) szám

KERESZTENY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Zavaró jellegű volt a tegnapi esti ellenséges berepülés

Ötvennél több amerikai bombázó pusztult el a német terület feletti légiharcban

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Május 19-én, a késő esti órákban délfelől sok útvonalon egyes ellenséges gépek és kisebb kötelékek szálltak be légiterünkbe. Általában a Duna—Tisza közén haladtak észak felé, majd északkeletre fordulva északon és északkeleten hagyták el az ország légterét. Bombázásról nem érkezett jelentés, az átrepülésnek zavaró jellege volt.

Május 20-án a kora hajnali órákban észak felől sok útvonalon egyes ellenséges repülőgépek repültek be, a Dunától keletre fekvő légiterületet átszelve, délen távoztak. Feltételezhető, hogy ezek a gépek azonosak voltak a május 19-én este észak felé átrepült ellenséges gépekkel.

Brit repülőgépek eredménytelen támadása német előőrshajók ellen

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Északamerikai bombázóköteteknek május 19-én a déli órákban a birodalom területe, különösen Középnémetország fölé történt berepülése során kifejlesztett légiharcokban a német légelhárítóerőktől eddig beérkezett, még nem teljes jelentések szerint 50-nél több amerikai repülőgépet, legnagyobbrészt négymotáros bombázókat lőttek le.

Berlin. (MTI.) A NTL jelenti: Azok az amerikai repülőgépek, amelyek pénteken Közép- és Északnémetország fölé repültek be, Braunschweig lakóegyeidre dobtak le gyújtó- és rombolóbombát.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: 30 brit repülőgép támadta meg többiben és eredménytelenül pénteken este 9 óra felé bombákkal és gépfegyvertűzellel a csatorna déli kijáratánál levő Quessam szigete mellett a német előőrshajókat, 3 angol repülőgép megsemmisült, kettő a hajótól jobbra, egy pedig a hajótól balra mintegy 100 méternyi távolságra zuhant a tengerbe. Személyzetük valamennyi tagja életét veszítette.

Francia lap az előzónléről

Páris. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A Le Matin című lap az előzónlás kérdésével foglalkozik és azt írja, hogy az invázió nem érheti váratlanul Európát, mert ahhoz annyi előkészület szükséges, hogy nem kerülheti el a németek figyelmét. Megemlíti a lap Olaszország példáját, ahol a szövetségesek újzelandi lengyel és francia segédcsapatokat vetnek harcba a legelső vonalsámba, ahol ezek állományuk 45 százalékát veszítették el.

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Klaus Doenitz tengerészfőhadnagy. Doenitz főtervező két fia közül az idősebbik az angol partok előtt vívott tengeri ütközetben elesett. Doenitz főtervező csak nemrég veszítette el fiatalabbik fiát, aki szintén mint tengerésziszta szolgált.

Bukarest. (MTI.) A NTL jelenti: A román hadsereg főparancsnoksága közli május 19-én: A Dnyeszter alsó folyásánál és Moldvában visszavertük az

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Izmet Inönü török államelnök szerdán reggel kihallgatáson fogadta Franz von Papen ankarai német nagykövetet, aki nemrégén tért vissza Berlinből állomáshelyére. A kihallgatásnál jelen volt Numan Menemendzsoğlu török külügyminiszter is.

Az egész török sajtó vezető helyen közli azt a hírt, hogy Izmet Inönü államelnök szerdán Menemendzsoğlu külügyminiszter jelenlétében kihallgatáson fogadta Papen német nagykövetet. A látogatásnak valamennyi török lap igen nagy jelentőséget tulajdonít.

ellenség minden helyi támadását. Beszárbia közepén részén nem történt jelentősebb esemény.

Vitéz Imrédy Bélát választotta országos vezetőjévé a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetsége

A Magyar Országos Tudósító jelenti: A Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetsége alig két hónapos fennállása alatt az orosz harteret megjárta férfiak tízezreit gyűjtötte táborába. A vidéki szervezési központok megalakulásával a mozgalom országosan is megkezdte nagyszabású munkáját. Pénteken este ült össze a szövetség alapszabályszerű közgyűlése, amely nagy lelkesedéssel egyhangú határozattal vitéz Imrédy Béla tart. századost, a keleti arcvonal frontarcos katonáját választotta meg országos vezetőjévé. A közgyűlés után az új tisztikar küldöttségileg kereste fel vitéz Imrédy Bélát és kérte, tegyen eleget a bajtársak egyöntetű kívánásának és

fogadja el a szövetség országos vezetői tisztségét.

Vitéz Imrédy Béla kijelentette, hogy a szövetség céljait ismeri, azokkal magát azonosítja és készséggel eleget tesz a közgyűlés határozatának. Amikor a magyarság saját jövőjéért küzd Európa élethalál-harcában, a belső front szilárdaságát elsősorban azoknak kell biztosítani, akik a bolezvizmus ellen fegyverrel a kézben is megállították helyüket. Ezek közül a bajtársak közül fog kikerülni jórésze annak az új vezetőrétegnek, amely katonás fegyelemmel, minden áldozatra készen vállalja az új Magyarország felépítését.

Kilencezer határozatot adott ki a mérnöki hivatal óvóhelyek létesítésére és korszerűsítésére

Nagyvárad, május 20. A városi mérnöki hivatal nagy erővel folytatja az óvóhelyek létesítésére és korszerűsítésére irányuló munkálatokat. A legalább húsz személy által lakott házak óvóhelyeit, amelyek már 1941-ben elkészültek, az újabb légoltalmi tapasztalatok alapján átépítik vagy már átépítették s ezenkívül a házcsoportok részére kötelezővé tették óvóhelyek létesítését. Összesen mintegy 9000 lyértelmű határozatot adott ki a mérnöki hivatal. Kétségtelen, hogy ez megterhelést jelent a lakosság részére, hiszen a legegyszerűbb árokóvóhely meg-

építése is személyenként körülbelül 200 pengőbe kerül, de eltekintve a légoltalmi szükségességtől, amelynek szempontjait a saját érdekében mindenkinek figyelembe kell vennie, az építési költséggel járó hátrány lényegesen csekélyebb, mint amit a határozat végre nem hajtása esetén járó büntetés jelent. A határozatok ellen természetesen sok esetben a hadügyminiszteriumhoz fellebbeztek a lakosok, más esetekben viszont egyéni módosító javaslatokkal éltek, amelyek felülvizsgálása folyamatban van.

Értékek mentése

Valahol egy többemeletes házat bombatalálat alaposan megrombolt. A lakók az óvóhelyen voltak a támadás alatt a nem történt semmi bajuk. A támadás után keseredett szívvel tekintettek fönkrement lakásaikra, amelyekből hatóság személyek távolabbra terelték őket, mert a bérház közelében a tartózkodás igen veszélyes volt. Derék tüzoltók behatoltak a lakásokba. Drótkötelet feszítettek ki s ezen csúszttatták le a lakóknak ingóságait, amelyek nem estek áldozatul a bombák pusztításainak. A lakók könnyező szemeket megtörölve feszült figyelemmel néztek minden érkező csomagra s mézsporról megrakott holmik között önfeladott örömmel ismertek sajátjukra és boldogan vették magukhoz. Valamiképpen minden egyes darab érkezésénél az élet további áramlását érezték s feledve az elpusztultakat a megmaradtakkal indultak az új élet felé.

A történelemnek legféltlenebb háborújában élünk. Ennek a háborúnak hullámzásában talán soha el nem gondolt csúspontját érte el az emberi vadág, amely a „mindentpusztítani” frült jelszavával dob százados értékeket a megsemmisítésbe, az emberi hőieséget poshadtt lelkiiségevel cinikusán megcsúfolt fizetett négeri útján olt ki reményes történelmi erőket hordó ártatlan gyermeki életet és vad kegyelenséggel tapos bele kórházak csendet követelő termeibe s mert az imádkozó kezek gyűlöljöje, halomra dönti a boltíves templomokat, amelyeknek falaira tapadt emberi nagyságok imádságos építő szellemé és kövein keresztül zsonganak az őszinteség áldásait szorgozó ajkak énekes dallamai. Nyugtalan éjszakák után óvóhelyen töltött nappali élet döbbenetes figyelmeztetés mindenfá számára, hogy félelmetes pusztításokra kell ébrednünk a háború után.

Anyagi értékeinkből ráismerünk majd egyikre-másikra. És ha anyagi értékeink jó részben megmenekülnek, csak az anyagiakkal nem indulhat új magyar élet. Ezt a háborút a judás kapzsiság fűti s ez a fűtőanyag a jobb kornak nyitánya nem lehet. Viszont az anyagiak teljes elpusztulása vagy porrette csatokban és foszlányokban előkerülése a romok alól nem jelentheti az életigenléséről a lemondást a viszontlátáskor. Az anyagiakra épített életnek nincs biztonsága és nem is lehet boldogsága. Mert minden bizonytalanság az emberi boldogság útvesztője. Az anyagiak elvesztése csak érzékeny veszteség és nem életetöltő erő.

A magyar nemzet hétszáz évvel ezelőtt Batu khán hordáinak a réműlettel határos pusztítását élte át. Ezek a hordák az anyagi tönk szélére sodorták a nemzetet. Elbűjdosott magyarok a veszedelem elültekor rongyokban remegve kerültek elő rejtkehelyeikről. A nemzet fájdalmát a király könnyes szeme alig enyhíthette. És az elpusztult családi tüzhelyek romjain mégis megkezdődött az új magyar élet. Mert a történelmi magyar élet nem az anyagiakra volt alapozva s

ezt nem dönthette meg az anyagiak elpusztulása. Évezredek történelmünk itt Európa közepén az anyagiakat meghaladó erőket konzerválta és építő lelkiéget sugárzott ki magából. Ebből a lelkiégből szötte történelmi jövőjét, amelynek kapuja csak akkor zárul be, ha a nemzet történelmi lelkiességéből kivetkőznék.

Nemzeti életünk ezeréves valóságát megérteni sem tudjuk az erkölcsi értékek nélkül. A szenvedés megtanított a nemzeti élet fennmaradását biztosító nagy igazságra, hogy az élet értelmét csak a szenvedő nemzet hordja tudatában. Az élet értelmének ismerete nélkül nincs a nemzet számára életelmény a multakból és nem lehet jövőbelátó lendítő erő. Ezeréves lelkiességünk legnagyobb értéke szenvedésképességünk. Ma a nemzet egyetlen fiának sem szabad felednie, hogy a szenvedés a magyar újéletet fakasztó erőket rejti magában. Ezt az értéket tomboló anyagcsaták minden embertelenségén keresztül megmenteni kötelességünk. És ha remegőkezre zold haretéri lapokat hoz a tábori posta bogárhátú házaokkába és könnyes szemmel kell olvasni a várva-várt betűke a hosszú hónapok óta távollevőtől, jusson eszébe a drága magyar olvasónak, hogy a magyar soranak legbiztosabb idejét éli, mert a zoldlapok történelmet mozgatnak és ezeknek olvasói lelkiükben hordják és lendítik már a kívánatos magyar jövőt. Életet csak az érdemel, aki szenvedni tud. És a magyar élet ütőerő azokat tartják igazában a kezüket, akik a magyar szenvedők felé érző szívvel közelednek és vérző sebüket gyógyítanak.

A magyar határokon a magyar honvéd vira történelmi elhivatottságából származó küzdelmét. A durva anyagiasságba került világ fertőző ezellemeivel került szembe. Ennek az anyagi, materialista életfelfogásnak hajtóerő a féktelen gyűlölet, kielégíthetetlen kapzsiság és minden lelkiességnek és emelkedettségnek a kiküszöbölése. Az életet megfojtó erők ezek. A lét és nemlét kérdése nekünk a lelkiességünk megmentése. A durva önzásthordó anyagiasság vad terrortámadásokra képes és vért szomjaz. pusztít tehát. Egyetlen építő erő a lelkiesség és ezért küzdeni nemcsak érdemes, hanem szent kötelesség, mert lelkiességet hordozunk és ebből élünk és élhetünk ezer éven át.

MOLNÁR JÁNOS.

Rendelettel szabályozzák a naptárak előállítását

A Budapesti Közlöny szombati száma rendeletet közöl, amely a könyvkölcsönzést iparengedélyhez köti.

A Budapesti Közlöny szombati száma rendeletet közöl, amely szerint a jövőben minden olyan könyvet, naptárt vagy füzetet, amelynek eladási ára 5 pengő, vagy kevesebb, előzetes ellenőrzésre a miniszterelnökség sajtóosztályán be kell mutatni. Ugyancsak rendelet jelenik meg, amely a naptárak előállítását szabályozza.

Képes krónika

A világ eseményei képekben

Ara 40 fillér. Kapható a MAGYAR LAPOK árusainál

A kínai ellenállás összeomlásának lehetőségével számolnak Londonban

Bernből jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Az United Press a jelenlegi csungkinginai helyzetről Londonból a következőket jelenti:

Londoni politikai körökben komoly aggodalmat okoztak Kína katonai és gazdasági helyzetéről legutóbb beérkezett nyugtalanító hírek, amelyek a kínai ellenállás összeomlásának lehetőségével számolnak. Londonban rendkívül meglepetésszerűen hatott annak a ténynek a felismerése, hogy Kína belpolitikai és gazdasági nehézségekkel küszködik, mert ezekről a rendkívül szigorú kínai cenzúra csak nagyon kevés, vagy egyáltalán semmiféle hírt nem engedett külföldre kiszivárogni. A Daily Mail a csungkinginai kérdéssel kapcsolatban rámutat arra,

igen nagyfontosságú lenne, ha Csungkinginai a háború befejezéséig ki tudna tartani. Ha most, a késői időpontban, a japánok legyőznék Csungking-Kinát, ez a tény a távolkeleti szövetséges győzelmet legalább évekre menően késleltetné.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Shangcsen tábornok, az Egyesült Államokban levő csungkinginai katonai küldöttség új vezetője a brit hírszolgálat Washingtonból származó jelentése szerint Csungkingnek nevében repülőgépeket, tüzérségi felszerelést, páncélos kocsikat, fegyvereket kér a csungkinginai csapatok számára, hogy azokat a japán csapatokhoz méltó színvonalra emelhesse.

Mit tartalmaz a kínai kommunista párt és Csungking között létrejött egyezmény

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Domei politikai hírmagyarázója csungkingi jelentések alapján írja: „Úgy látszik, hogy a május elején tartott sianji tárgyalások alapján Csungking és a kínai kommunistapárt közt egyezmény jött létre”.

A jelentés szerint a kínai kommunista párt a csungkingi kormányhoz a következő követeléseket intézte:

1. Fegyver-, hadianyag- és gyógyszer-szállítás
2. a 18. hadsereg beavatkozási területének kiterjesztése,
3. a 4. hadsereg kérdésének megoldása és Yehting és más vezető kínai kommunista szabadonbocsátása,
4. demokrata elvek bevitele a kormány politikájába,
5. Csungking legfelsőbb védelmi taná-

csának átszervezése a kínai kommunista párt tagjainak bevonásával,

6. a komintern működését gátló intézkedések hatálytalansítása,

7. a katonák politikai befolyásának tilalma.

A hírmagyarázó szerint a Csungking-kormány ezekkel a követelésekkel szemben engedményeket tett, ami a kínai kommunista pártot megnyugtatta. Úgy látszik, Csungking ez alkalommal ezt a kérdést tárgyalások útján igyekezett elintézni, nem fegyverekkel, mint ezelőtt. Ez a lépés mindenesetre angol-amerikai nyomásra történhetett. Habár Csungking azt állítja, hogy a kínai kommunisták kérdése tisztá belügy, mégis engedni kellett az angol-amerikai nyomásnak. Ezek az engedmények igazolják a Csungking-kormány erős politikai, katonai és gazdasági kényszerhelyzetét — fejezi be a hírmagyarázó.

Ellopta az alvó utas bőröndjét — nyolchónapi börtönt kapott

(Nagyvárad.) A múlt héten történt, hogy Kristó Edit, a kolozsvári egyetem egyik hallgatónője Nagyváradról utazott Szatmár felé az érmelléki vonattal. Bihar felé aztán a fáradtságtól elszunnyadt, eközben valaki a bihari állomáson elemelte az alvó hölgy bőröndjét a csomagtartóból. A bőröndben értékes ruhadarabok valamint kevés ékszer is volt és így az ellopott javak értéke megközelítette a 3500 pengőt. Kristó Edit csak akkor ébredt fel, amikor a vonat már kiindult az állomásról és kétségbeesetten tapasztalta a lopást. A következő állomáson azonnal jelentést tett a csendőrségnek, amely azon nyomban erőlyes nyomozást indított az ismeretlen tettes felkutatására.

Végül is a Biharon és környékén megejtett erőlyes és átfogó nyomozások eredményeként a csendőrség le tartóztatta Szép Lajos hegyközkövesi lakost, aki beismerte a bőrönd ellopását, amelyet meg is találtak nála.

A törvényszék tegnap délelőtt tárgyalta is az ügyet. Szép Lajos beismerte büncselekményét. A sértett kihallgatása után Szép Lajos jogerős ítélettel 8 hónapi börtönrre, mint főbüntetésre és politikai és hivatali jogainak 5 évre való felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre ítélt. Az elvesztett bőrönd teljes tartalmával visszakérült tulajdonosához.

Mozik műsora:

APOLLO: Késő.

BELVÁROSI: Benedek ház.

CASINO: Bengázi.

KORONA: Itél a folyó.

Kántorválasztás Tasnádszántón

Tasnádszántó képviselőtestülete és egyháztanácsa Ludeser József plébános elnöklété alatt áldozócsütörtökön választotta meg új kántorát. A közönségben harminc éven át működött. Korán elhunyt kiváló tanító és igen megbecsült kántor, Czumbil István elárvult örökébe a szabályok pontos betartása mellett, egyhangú határozattal Reményi József okl. kántortanító, tart. huszárhadapród-örmeestert választották meg. Az Egyházmegyei főhatóság képviselőletében szakértőként Andrási Ede okl. egyházkarnagy, O. M. C. E. főtitkár jelent meg a választáson, aki a májusi újítások után a templomot zsúfolásig megtöltő közönség előtt hemutatóval és orgonahangversennyel tarkított szabad-előadást tartott az egyházi népnevelésről, az egységessé válás szükségességéről és az egyház utóérhetlen szépségű muzsikájáról, a gregorián korálletről.

Új cérna kerül forgalomba

Az elmúlt év őzén került forgalomba az erős minőségű varrocérna. Ennek a vastag népcérnának az volt a hátránya, hogy csak kézivarráshoz lehetett felhasználni, varrógépekbe befűzni azonban nem sikerült. Ezek után sorozatos kísérletezéseket folytattak hogy a népcérnából kifejlesszék a varrógépelésre is alkalmas vékonyabb, de kellő szilárdságú cérnafonalakat.

A kísérletezések eredményre vezettek és a héten már be is mutatták az anyaghivatal textilosztályán a pamut-hulladékból, katoninból és műszálból készült legújabb cérnafonalat, amely már teljesen kifogástalannak bizonyult. A gyártása most már nagy erővel meg is indult és rövidesen forgalomba hozák az új cérnát.

Az újfajta varrógépelésre is megfelelő cérna forgalomba hozatalával kapcsolatban egyébként az anyaghivatal textilosztálya felhívja a közönség figyelmét a helyes cérnahasználatra. A konfekcióiparban állandóan vizsgálják a különböző ruhafélék mintadarahját s ha megállapítják, hogy a ruhakészítő pazarló módon bánt a cérnával — megbüntetik.

Hetvenen felül jelentkeztek az iskolán kívüli népművelési tanfolyamra

Nagyvárad, május 20. A városi Iskolán kívüli Népművelési Bizottság — mint megirtuk — továbbképző tanfolyamot rendez a népiekola ötödik, illetőleg hatodik osztályát még el nem végzett iparostanuló részére. A tanfolyamon mások is résztvehetnek. Érdekes, hogy az iparostanulókon kívül most számos meglehetősen fiatal férfi és nő is jelentkezett. A jelentkezések egyébként ma, május hó 20-án zárultak le az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság hivatalában. A tanfolyamra értesülésünk szerint, hetvenen felül jelentkeztek s az utolsó beíratkozó egy idősebb üzletvezető volt... A tanfolyamokat az Orsolya zárda épületében rendezik meg s a vizsgákra előreláthatóan a nyár végén, vagy az ősz elején kerül majd a sor.

DELOLASZORSZÁGBAN

Megakadt az angolszász előretörés az új német elhárító vonalon

Keleten meghiúsultak a bolsevisták elkeseredett támadásai

Berlinből jelentik: (MTI) Német katonai körökben megállapítják, hogy az angolszászok a délolaszországi arcvonalon ezuttal nem jutottak tovább, mert az új német elhárítóvonallal szembeállították őket.

Berlinből jelentik: (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német TI-nak. A véderő főparancsnoksága közli:

Az olaszországi déli arcvonalon továbbtartanak a súlyos harcok, mindenek előtt az Esperiatól nyugatra és északnyugatra levő szakaszon, valamint Monte Cerro mellett. A többórás tüzérségi pergőtűz után igen erős páncélos és csatarepülőgéptámogatással támadó ellenséget, leg súlyosabb veszteségei mellett visszavertünk. Egy helyi betörést San Olisnál elkeseredett viaskodás után elrekesztünk.

Keleten meghiúsultak a bolsevisták elkeseredett támadásai a Dnyeszter alsó folyásánál, a Kárpátok előterében, valamint Vitebszktől délkeletre és Neveljtől nyugatra. Erős német harci repülőgépek kötelek az elmul: éjjel jó eredménnyel támadták Rovno, Szaraj és Zolguné pályaudvarait. Számos robbanó és gyújtóbomba ledobása után nagy tüzek és rombolások keletkeztek a pályaudvari berendezésekben és a vesztelő vonatokban.

Északamerikai bombázók csütörtökön terrortámadást intéztek Délkelet-Európa több helysége ellen. Főként Belgrád és Ploesti városokban keletkeztek károk és a lakosság körében veszteségek. Német és román légvédelmi erők, valamint a tengerészeti légvédelmi tüzérség 35 ellenséges repülőt lőttek le.

Ismét sebesültszállító, vöröskereszties járművet támadtak az angolszászok

Berlin. (MTI): Az Interinf a déli órákban arról értesült, hogy pénteken délelőtt északamerikai bombázó kötelékek nagy erőkkel berepültek Északnyugat-Németország fölé, ahol súlyos légharagra került sor. Német vadász- és rombolórepülők azonnal megkezdték az elhárító harcokat és a neveli térségben már a harcok megindulásakor 12 darab négymotoros ellenséges gépet lőttek le. A középnémet térségben szintén nagyobbarányú légi csaták voltak. A Német öböl vidékén berepült ellenséges

bombázókat ugyancsak hatásosan támogatták a német vadász- és rombolókötelékek.

Berlinből jelentik: (MTI) Mint a Német Távirati Iroda értesül, a légvédelem tartósan küzdött visszarepülésükkor is azokkal az amerikai repülőgépekkel, amelyek pénteken délelőtt Berlinig törtek előre. Különösen kemény légi harcok fejlődtek ki a vadászokkal.

Stockholm elutasította a délsvédországi repülőterek átengedésére irányuló angolszász előterjesztést

Helsinkiből jelentik: (MTI) Az Unsi Suomi stockholmi értesülése szerint az angol és amerikai kormány a közelmúltban előterjesztést tett a délsvédországi repülőtereknek a szövetségesek részére való átengedésére. A svéd kormány erősen elutasította az angolszász kívánásait.

Helsinki. (MTI.) A svéd munkáspárt stockholmi értekezletén Tanner, finn pénzügyminiszter is megjelent és hosszabb beszédet mondott. Finnország harcairól a következőket mondotta: A finn nemzet is azt reméli, hogy semleges maradhat a nagyhatalmak háborújában. Ennek ellenére kénytelen háborút viselni. A jelenlegi háború a legdrágább értékekért folyik, amelyekért a nemzet háborút viselhet: a szabadság, nemzeti függetlenség és az a jog forog közkán, hogy a nemzet önmaga rendelkezhesik saját életének irányítása felett. A finnek meg vannak győződve, hogy ha egyszer végetért a szenvedések mai korszaka,

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Északamerikai repülők május hó 16-án Istrinél ismét megtámadtak egy német egészségügyi járművet, amely sebesülteket szállított. A fehérre festett jármű mindenik oldalán világosan látható volt a vöröskereszt jelzés és a zászló. Az amerikai gép többször mintegy ötven méter magasan keringett fölötté és gépuska-tűzzel felgyújtotta. — Több német sebesült meghalt.

ka, mindenki elismeri Finnország állásfoglalásának helyességét. A hadviselés éveiben a finnek az a tudat tölti el, hogy szabadság nélkül mit sem ér a nemzet élete. Befejezésül hangsúlyozta a miniszter, hogy Finnország munkáosztálya teljes odaadással támogatja az északi együttműködés gondolatát és várja a pillanatot, amikor bekapcsolódhatik az igazságos és tartós békét biztosító nemzetközi politikába.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Az angol hrszolgálat külpolitikai levelezőjének értesülése szerint a Purics-kormány helyébe nem lép új kormány, hanem háromtagú bizottság, amely szerb, horvát és szlovén képviselőkkel tevődik össze. A szerbeket Szinovic tábornok, a horvátokat Subasic — volt horvát bán — a szlovéneket Czaukal tanár képviseli. Titónak az új bizottsággal szemben elfogalando magatartása még nem ismeretes.

Nem látogathatják a budapesti zsidók a nyilvános szórakozóhelyeket és vendéglátó üzemeket

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hivatalos lap szombati száma belügyminiszeri rendeletet közöl, amely korlátozza a zsidókat a vendéglátó üzemek látogatásában. Zsidók csak azokat a fogadókat, szállókat, vendéglókat, kávéházakat, kocsmákat, cukrászdákat, kávézókat, expresszókat látogathatják, amelyeket a törvényhatóság első tisztviselője megenged, vagy amelyeket kizárólag zsidók használatára jelölt ki.

A belügyminiszter rendelete értelmében zsidók a nyilvános szórakozóhelyeket, színházakat, mozgófényképezőket, hangversenyeket, mulatókat stb. nem látogathatják. A törvényhatóság első tisztviselője azonban engedélyt adhat kizárólag zsidók részére engedélyezendő színházi, mozgófénykép, stb. előadásokra. A rendelet május 25-én lép hatályba, a fentebb közölt rendelettel együtt.

Mindig csak előre!

Valóban újjászületik az ember minden nap. Egy-egy új világ nyílik szemünk láttára és ámulva csodálkozunk — nem hisszük, hogy ez a valóság. Az a ropant lidérc, mely eddig lelkünket nyomta, az élet minden megnyilvánulásában mindennap veszít erejéből.

Néhány napja a rádió keresztl nem nyugtatja idegeinket a „jazz”. Vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály államtitkár rendeletére tilos a „jazz” közvetítése a rádió keresztl. Szinte híhetetlen, az utóbbi időben nem volt az a pillanatnyi időköz, hogy be nem csúszott volna a műsorba, csak úgy bejelentés nélkül egy-egy adag jazz azonkívül, ami programon szerepelt.

Mennyi keserűség okozója volt már a rendszer, hogy egy érdekesnek ígérkező szám előtti szünetben is, elhangzott a bejelentés: „most egy kis hangmez következik”, „egy kis tánczene”, „egy kis szórakoztató zene”, stb. és az mindenkor csakis „jazz” lehetett. Sokan természetesen rögtön kikapcsolták készüléküket s mire újra kinyitották, a várt érdekes előadás jórésze már elhangzott. Pedig mennyi komoly intelem és óvás szegült az utóbbi időben a destruktív e formája ellen, — hiába. Az irodalom, színház, a film eletebe új élet költözött, csak a mi egyetlen magyar rádiónk nyafogta, bömbölte még, mindig növekvő ambícióval ezt a gyilkos, idegen mérget. Most aztán kimúlt!

Köszönjük vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály államtitkárnak ezt a nagy ajándékot.

Juhász Miklós.

Dorogi Farkas Ákos Budapesti új polgármestere

A Magyar Országos Tudósító jelenti: Budapest székesfőváros törvényhatósága Keledy Tibor főpolgármester elnöklésével pénteken délután közgyűlést tartott. A közgyűlés legfontosabb tárgysorozata az új polgármester megválasztása volt. A közgyűlés 106 szavazattal (leadták összesen 116 szavazatot) Dorogi-Farkas Ákos dr. tanácsnokot választotta meg Budapest székesfőváros polgármesterévé. A választás eredményét Orbay Dénes tanácsnok hirdette ki és a közgyűlés lelkes éljenzéssel és tapsal ünnepelte az új polgármestert.

Dorogi-Farkas Ákos 1894-ben született. Hajdumegyei régi nemesi családból származik. Ősei közül többen nagy érdemeket szereztek a magyar görög katolikus püspökség létesítése körül. Az új polgármester 1919 óta teljesít a fővárosnál szolgálatot. Hosszú ideig Sipőcz Jenő polgármester titkára volt, majd különböző ügyosztályok vezetője lett. 1934-ben választották tanácsnokká.

VÉGH festőde

gyári üzemével átköltözött

Hitler Adolf-uica 40. szám alá

(volt N. B. festőde helyiségébe)

Felvételi fiókjai a régieken kívül: Hitler Adolf u. 1, Hitler Adolf u. 40

B 50.000 P
főnyeremény

DEFUT

junius 6-án

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

Sorsjegy árak:

egész 4 P, fél 2 P

Bombakárosultakért

Legutóbbi végösszeg	P 27.017.38
A Magyar Cserkészmozgalom nagyváradai és biharmegyei parancsnokságának anyák-napi gyűjtése	43.22
Szent Orsolya Leánygimnázium diákkaptára	20.—
A nagyváradai „Pallas Litográfia” és a „Grafika” nyomda tiszviselői és személyzete, a 35 éve velük együtt dolgozó Nemes Etel halála alkalmából koszorúmegváltás címén: Benár Béla 10, Sebestyén Antal 10, Baló Albert 10, Weisz Bernát 10, Frank Kelemen 6, Kuglie Ferenc 5, S. Szabó Lajos 5, Patkós István 3, Varga Sándor 3, Pataki Margit 2, Pataki Klára 2, Szőke Margit 2, Tóth Irén 2, Varga Ferencné 2, Illés Bertalané 2, Bozóki Rózei 2, Erdei Gábor 2, Unyi Béla 2, Pethő Károlyné 2, Illés Stefánia 2, Tóth Erzsébet 2, Fazekas József 2, Pallag Ibolya 2, Vigyikánné 2, Hégető Irén 2, Somi Ilona 2, Debrece-ni Erzsébet 2, Nagy Ibolya 1, Szodorai Gábor 1, Mészáros Ilona 1, Máthé Mária 1, Páll Mihály 1, Szabó Imréné 1, Gergely Sándor 1, Kiss Sándorné 1, Bumbuly Böske 1, Szatmári M. 1, Dibáczy Mihályné 1, Sferle E. 1, Annika Julika 1, Gondáné 1, Pappné 1, Brucherné N. 1, Szabó Margit 1, Ács Margit 1, Szolga Margit 1, Graf Árpád 1, Körmandi Lajos 1, Nagy Imre 1, Bartha József 1, Szabó Sándor 1, Papp Gyula 1, Feke Miklós 1, Deák Klára 1, Nagy Margit 50 fill., Szabó Rózei 50 fillér, összesen	126.—
Első Magyar Ált. Biztosító Társaság tisztviselői (Nagyvárad)	28.42
Összesen	P 27.235.02

Rendelet a napilapoknál kötelezően alkalmazandó hivatásos újságírók létszámáról

A Budapesti Értesítő jelenti: A minisztertanács szerdán tárgyalta többek között a napilapok keretében kötelezően alkalmazandó hivatásos újságírók legkisebb létszámáról szóló rendeletet, amely a Hivatalos Lap szombati számában jelenik meg. Az első és második szakasz értelmében politikai napilap fő- és felelősszerkesztője, nemkülönben politikai napilapnak fontosabb ügykört betöltő, vagy bármely névvel megjelölt olyan munkatársa, aki a lap szellemi irányítását megszabja, vagy szerkesztésében egyébként irányadó befolyást gyakorol, különösen vezércikkíró, kül- és belpolitikai, közgazdasági, törvényszéki, rendőrségi, tudományos, illetve művészeti és sportriport vezetői, ugyancsak hírszerzőtudósítói (riporter) csak olyan hivatásos újságírók lehetnek, akik a Sajtókamara újságíró főosztálya I. szakosztályának tagjai.

A harmadik szakasz a főváros területén megjelenő politikai napilapok szer-

kesztőseiben kötelezően alkalmazandó hivatásos újságírók legkisebb számát állapítja meg.

A negyedik szakasz szerint a vidéken megjelenő politikai napilap kiadója a lap az A. csoportba tartozik legalább 3, ha a B. csoportba tartozik legalább 4, ha pedig a C. csoportba tartozik legalább 5 olyan hivatásos újságíró köteles alkalmazni, aki a Sajtókamara I. osztályának tagja.

Az ötödik szakasz értelmében a vidéken megjelenő politikai napilap kiadója köteles az alkalmazott minden három hivatásos újságíró után egy-egy újságírójelöltet alkalmazni.

A sajtókamara újságíró főosztályának választmányja a negyedik és ötödik szakasz alól kivételes méltánylást érdemlő esetekben, meghatározott időre felmentést adhat. A rendelet augusztus 1-én lép életbe.

Ismét több lap további megjelenését tiltotta be a sajtóügyek kormánybiztosa

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály államtitkár, a sajtóügyek kormánybiztosa a miniszterelnök rendeletére a következő időszakos lapok további kiadását tiltotta be: A Budapesten megjelenő *Afrikai Visszhang*, *Biztosítási Szemle*, *Budai Krónika*, *Budapesti Orvosi Újság*, *Egészséges Élet*, *Gazdasági Élet*, *Gazette de Hongrie*, *Gyógyászat*, *Gyógyszerészeti Hetilap*, *Az Irás*, *Magyar Szállítványozás*, *Magyar Szemle*, *Magyar Tejipar*, *A Nagyvilág Magyar Szemmel*, *A Néger Csermek*, *Nouvelle Revue de Hongrie*, *Magyar Yacht*, *Az Őrszem*, *Rádió Te-*

chnika, *Rádió Újság*, *Uj Barázdá*, *Uj Főváros*, *A Városok Lapja*.

A Cegléden megjelenő *Ceglédi Függelenség* és *Ceglédi Hírlap*, a Debrecenben megjelenő *Debrecen-Keletmagyarországi Napló*, a Kolozsváron megjelenő *Erdélyi Szemle*, a Nagyváradon megjelenő *Estilap*, a Jánoshalmán megjelenő *Felsőbácska*, a Székelyudvarhelyen megjelenő *Hargita*, a Kiskunfélegyházán megjelenő *Kiskunfélegyházi Közlöny*, a Baján megjelenő *Magyar Közérdek*, a Szolnokon megjelenő *Szolnok és Vidéke* című időszakos lapok.

A miniszterelnök határozatát a Budapesti Közlöny szombati száma közli.

Üzen a front

Magyar asszony az orosz földön

Hazretén küzdő honvédeinktől ismét számos levél érkezett szerkesztőségünkbe. A vasikos napi postából kiválogattunk néhányat a többiek közlésére is rövidesen sor kerül.

Herman Zoltán őrmester a Tp. B. 206. tábori postaszámáról küldi üzenetét és hosszú levélben írja le érdekes hazetéri élményeit. Meleghangú közvetlen levéléből idézzük a következőket:

„Hadozástól jó messzire, mintegy 400 kilométernyire jártunk már autóval, mikor parancsot kaptunk, hogy az egyik jobbhelel levő falusiaszerű viskók közé hatoljunk be felderítés végett.

Semmi gyanúsát nem találtunk s már vissza akartunk fordulni, amikor eszünkbe jutott, hogy jó lenne egy kis vizet keríteni. Bementünk a legtisztábbnak látszó házba. Az egyik sarokban angóra sapkát kötött egy szép szőke leány, az anyja burgonyát hámozott és az ura, aki nek szép magyaros bajusza kunkorodott erősen éles orra alatt, egy hosszú meggyfa-pipából pöfékelt. Vizet azon-

ban nem találtunk a ház körül. Mikor kifordultunk, elhagyja a számát egy jó magyaros cifra mondas, hogy itt még vizet sem lehet találni, amikor valaki kiugrik a ház ajtaján és azt kérdi: Hát ti magyarok vagytok?

Kiderült, hogy az öreg magyar hadifogoly volt Jászberényben, ahol magyar leányt vett el. Elmondotta, hogy ő orosz, de a felesége és a leánya, akit Máriának hívnak, ma is magyarnak vallják magukat és anyanyelvükön beszélnek odahaza. Csak amikor idegen jön a házba, akkor beszélnek oroszul.

„Bár sohasem jöttem volna vissza” — hajtogatta beszélgetésünk során az öreg, a magyar anya meg sírva kérte el a sapkám mellett nemzetiszínű szalagra erősített Szűz Mária érmét... Ahogy néztem könnyes szemeket, — miközben a házból kifordultunk — éreztem, hogy az én arcomon is valami forró csepp szalad le...

Ez volt oroszországi — tizenegy hónapi szolgálat alatt — a legszebb, leg-

igazabb történet és talán életem legszebb emléke is... — fejezi be levelét Herman Zoltán őrmester.

„Valahol Lengyelországból” írom ezt a pár sort — kezdi levelét Szabó Imre őrmester — és az elmúlt húsvéti ünnepekre akarok kitérni benne. Fájó szívvel láttuk — írja tovább — az itteni lakosság készülődését az ünnepekre és határtalan volt a boldogságunk, amikor egymásután kaptuk a meghívásokat a jobbmodu családokhoz. Nagy szeretettel fogadtak és vendégelték meg bennünket, úgyhogy pillanatokra el tudtuk felejtetni, hogy távol vagyunk...

Mindkét ünnep délutánján térszénét adtunk hálából és úgy az aszonyok, mint a leányok rengeteg virággal kedveskedtek.

Most már elmúltak az ünnepek — írja végül Szabó Imre — és a magyar katonára egy kedves élménnyel szívében újra ott áll a vártán és tovább küzd a végleges felezabadosért, az ezereves Nagymagyarorszáért!

Barta Sándor őrzető a K. 641. tábori postaszámáról üzeni Nagyváradra feleségének, kielányának és összes ismerőseinek, hogy egészséges és nincs semmi baja. Sokat irjanak!

Ugyancsak a K. 641. tábori postaszámáról — Barta Sándor levelezőlappján — üzenik, hogy jól vannak: Papp Ferenc tizedes, Fábán István őrzető, Darányi Mihály őrzető, Papp Ferenc, aki megjegyzi, hogy a Galamb utcán lakik Nagyváradon, Kovács V. Pál, Magyar Lőrinc és Jakab Zeigmond.

Kulcsinszky Zoltán honvéd (tábori posta A/208), üzeni Nagyváradra és Kolozsvárra az összes ismerősöknek, hogy jól van és nagyon sok levelet vár.

Stein Péter honvéd levelét idézzük még, th. V. 923. számról. Stein Péter édesanyjának, barátainak és „minden melegszívű magyar lánynak” üzeni, hogy szintén egészséges és kéri, hogy minél többet irjanak, mert — mint megjegyzi — nagyon kevés levelezőlapot kap!

Dr. Krasznay Pál vezeti ideiglenesen a rendőrség ügyeit

Nagyvárad. Mint értesülünk, a költözési szabadságon lévő Kovács Nagy Pál rendőrfőtanácsos helyett a rendőrkapitányság vezetését dr. Krasznay Pál rendőrfőtanácsos vette át.

Dr. Dövényi Béla rendőrtanácsos elszolgálati érdekből Nagyváradról Székelyvárra helyezték át.

Dr. Lakatos Emil rendőrfogalmazó, aki a megszállás utáni időben teljesített szolgálatot Nagyváradon, majd Nagykanizsára helyezték át, ismét visszakerült az itteni rendőrkapitányságra.

Bugner István detektívet a váradi rendőrségről Kolozsvárra helyezték.

Felhívás a zsidók elhelyezésénél dolgozó bizottsági tagokhoz

Felhívom azon bizottsági tagokat, akik a zsidóknak a gettóba való szállításával kapcsolatban a város házában működtek és ismételt felhívás dacára a részükre kiadott blokkfüzeteket nem adták le, hogy azokat haladéktalanul a városháza I. em. 24. számú szobájában szolgáltatassák be.

Polgármesteri Hivatal.

A város egykori népmozgalma

Születések:

Szoboszlai Kálmán cipészsegéd leánya Jolán, Oláh János pénzeszedő fia János, Spleták Sándor szabósegéd leánya Erzsébet, Bóné Lajos MAV fékező leánya Piroška, Andrejka József szabósegéd leánya Magdolna, köröspataki Kiss Sándor m. kir. százados leánya Agnes, Szilágyi Sándor házfelügyelő fia Sándor, Kottlacsik József napszámos fia Mihály, Szabó Lajos szakaszvezető leánya Etelka, Békési József vill. kocsivezető leánya Éva, Hegedüs János napszámos fia Miklós, Galambos Sándor segédmunkás leánya Magdolna, Ráday Géza kőműves segéd leánya Mária, Horváth Imre napszámos leánya Anna, Gutfried Sándor magántisztviselő leánya Karolina, Mester János cipészsegéd fia János, Tóth János Máv altiszt leánya Gizella, Labrucz Sándor napszámos leánya Magdolna, Papp Antal hentes fia László, Cirbován György napszámos fia József, dr. Dobai István városi aljegyző leánya Gyöngyvér, Bagosi Lajos napszámos fia Lajos, Bele Demeter kisbírtokos fia Péter, Tóth Imre éjjeliőr leánya Mária, Lőcse Zakariás földműves fia Ferenc, Major János napszámos fia István, Mohácsi Sándor napszámos fia Sándor, Piko János MAV futó fia József, Suhajda Antal városi gazda leánya Anikó.

Házasság:

Dr. Suhajda Zoltán keresk. és iparkamarai s. fogalmazó és Tóth Zsófia. I. Nagy Gyula MAV mozdonyvezető és Tóth Irén, Trinksz József kesztyűszabósegéd és Fejés Julianna, Priszinger Lajos fm. napszámos és Szabó Róza, Csathó József állampénztári tiszt és Bazalla Margit, Kosoczi László és Hant Anna, Osz Lajos m. kir. póstaellenőr és Izsó Gizella, Mihóczy András OMTK gépésze és Seres Borbála, Dóczi Sándor műbútor asztalossegéd és Székely Rozália, Lovász István MAV állomásfelügyelő és Török Margit.

Halálozások:

Özv. Mogyorósi Péterné Lázár Julianna 84 éves, Bagdi Erzsébet 78 éves, Stern Mór 60 éves, Pajor Zsigmond 51 éves, Székely Valéria 4 hónapos, Krupka Frigyesné Ujlaki Emilia 46 éves, Szilágyi Viktor 48 éves, Tolnai Gyula 14 hónapos, özv. Serbán Józsefné Miller Katalin 72 éves, Mohácsi Gusztáv 75 éves, özv. Hegedüs Mihályné Nán Mari 40 éves, Horváth Bakony 2 hónapos, Fazekas Lajos 39 éves, Papp János 57 éves, Nagy Andrásné Végh Margit 31 éves, Piko Kálmán 28 éves, Kocsztán Imre 26 napos, özv. Józsa B. Mihályné Balla Eszter 62 éves, Sipos Anna 2 éves, özv. Farakas Józsefné Mihóczy Matild 81 éves, Guandt József 41 éves, Harasztai Mihály 80 éves, Nemes Etelka 47 éves, Löbl Herman 51 éves, Egyedi Barna 4 hónapos.

Hányan nőnek iskolánélkül?

Népünk jelentékeny része — a statisztika adatai szerint — csak elemi iskolát jár. A legutolsó népszámlálás időpontjában, 1941. elején 1,2 millió lélek volt Magyarországon életének 20—24. évében. Ebből az 1,2 millió lélekből 900.000 csak elemi iskolába járt, 200 ezer végzett egy középiskolát, vagy annál többet, százezer pedig semmiféle iskolába sem járt. Érthetetlen, miképpen történhetik ez meg ma, amikor az elemi iskolába járás elmulasztása szigorú büntetés alá esik. A 900.000 elemi iskolás közül csak a fele végzett hat elemi, a másik fele ennél kevesebbet.

Vigyázat: Szélhámosok zsidó értékeket „keresnek“

A csendőrtanzászlóalj parancsnokság figyelmezteti a város közönségét, ha polgári ruhás egyén csendőrségi fényképes személyazonossági igazolvány felmutatása nélkül zsidó értékek kiadását követeli, az illetőt tartóztatja fel, hívjon

csendőrt vagy rendőrt s annak adja át, az esetet pedig a tanzászlóalj parancsnoksággal (25—22 távbeszélő) közölje. A csendőr nyomozócsoport már fogott ilyen szélhámost, akikkel a legkíméletlenebb megtorlást alkalmazza.

Érintkezés a gettóval

A gettó és a zsidó táborok őrzésével és közigazgatásával megbízott csendőrtanzászlóalj parancsnokság — az érintett hatóságokkal egyetértően — a közönséget az alábbi korlátozásokról tájékoztatja:

1. A gettóban és a táborokban szünetel a postaforgalom. Hatósági iratokat, bírósági végzéseket, idézéseket stb. is csak a gettó- (tábor) parancsnokság vehet át. Zsidók postát nem kaphatnak és nem küldhetnek.

2. Halaszthatatlan és közérdekű ügyek-

ben naponta 10 és 12 óra között a gettó- (tábor) parancsnokság zsidó felekkel, külön helyiségben csendőri felügyelet mellett történő pár perces szóbeli érintkezésre esetenként engedélyt magánosoknak is adhat. Az engedélyt kérők a gettó bejárata előtt gyülekezzenek. A csoportokat a gettóparancsnokságnak csendőrök kísérik fel.

3. A gettóban (táborokban) elhelyezett személyek a gettó (tábor) területét nem hagyhatják el.

Meghallgatta

a londoni rádió adását és leírta a süket zsidó tájékoztatásait

Nem mindennapi érdekességű rémhírterjesztési ügyet tárgyalt legutóbb a zombori kir. törvényszék dr. Winter-Kócs hármias büntető tanácsa. A bíróság előtt Breuer Zoltánné zombori lakos állott rémhírterjesztéssel vádoltan. Traub Ferenc izraelita vallású vádlott nem jelenhetett meg a tárgyaláson, mivel nem tartózkodik Zomborban.

Traub ez év elején arra kérte meg özv. Breuer Zoltánnét, hogy rádióján hallgassa meg a londoni rádió híreit: és írja le neki, mert ő nem hallja a rádiót, a híreket pedig szeretné tudni. Breuerné meg is tette szívesből azt, amire Traub kérte, mivel tudta,

hogy a zsidó tényleg nagyot hall. — Meghallgatta a londoni híreket, leírta azokat és átadta Traub Ferencnek.

Traub az írásban átvett híreket nem csak a maga számára hasznosította, hanem végigjárta velük a szomszédokat is és azoknál is újságot. Így lett a leírt papírlapból valóságos újság, amelynek híre a hatóságok figyelmét sem kerülte el s úgy Traub, mint Breuerné ellen megindult az eljárás rémhírterjesztés miatt.

A megtartott tárgyaláson a bíróság bűnösnek mondta ki Breuer Zoltánnét valótlán hírek terjesztésének vétségében és ezért őt 300 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítéletet a kir. ügysz. megfélebbezte.

Az Egyesült Államok elnökének titkos rendőrsége

Kevesen tudják, hogy az Egyesült Államok elnökét a titkos rendőröknek és titkos testőröknek olyan hálózata veszi körül, amihez fogható alig képzeltethető el. Egy amerikai újságíró, Aryman Smith a Newyorkban megjelenő Libertyben számol be egy érdekes cikkben az elnököt őrző testőrségről. Többek között megállapítja, hogy az Egyesült Államok elnöke a világ legjobban őrzött embere.

Leírja az amerikai újságíró, hogy a washingtoni Fehér Házat egy látható és egy láthatatlan fal veszi körül, amelyen, ha valaki át akar jutni, nem csak több ízben vizsgálják meg az okmányait és őt magát is, hanem minden lépését számtalan alkalmatlan szem kíséri. Senki, még legbizalmasabb barátai sem juthatnak olyan közel Roosevelthez, mint titkos szolgálatának tagjai. Ezek állandóan körülötte vannak, akár odahaza van, akár utazik. Ha kilép a Fehér Házból, úgyszólván minden lépését előre megállapítják. Azokat a helyeket, ahova megy, méterenként vizsgálják át.

Elmondja az amerikai újságíró, hogy még ha az elnök templomba megy, ak-

kor is a templomnak minden centiméterét átkutatják a titkos szolgálat tagjai és azoknak műszaki egeđerői. Mikor egyik újév napján a virginiai Alexandrában Roosevelt Churchillel együtt vett részt egy ünnepi istentiszteleten, a templomot a katonák és a rendőrség, akik automatapisztolyokkal és gépfegyverekkel felszerelve szállták meg a külfelkő házak tetejét, szintén hermetikusan elzárták a külvilágtól. Minden, a templomhoz vezető út csapatok és detektívek zárták le.

Igen érdekes, amit Aryman Rooseveltnek az amerikai hadiipari vidékeken végzett útjairól mond el. Már hetekkel előbb az ügynökök és detektívek egész serege volt úton, hogy az utazást előkészítse. Minden helyet pontosan átvizgáltak. A gyárigazgatók, akik tudtak az útról, nem volt szabad, hogy arról beszéljenek, viszont ők sem tudták, hogy mikor és milyen körülmények között jön az elnök. Az egyes üzemeket és azok munkásait a legélesebb megfigyelésnek vetették alá és csak nagyon kevések engedték meg, hogy az elnök közelébe juthasson. (KKK).

Szent László Levitái

Mindig örömmel szemléljük az ifjúságnak, a jövő reménységének szárnybontogatását. Tudjuk, hogy az ifjúkori elindulás, komoly ígérte a férfikor számára. Ez az érzés éled lelkünkben most is, amikor kezünkbe vesszük és olvasgatjuk a nagyváradi római katolikus papnövédek értesítőjét, a Szent László Levitáit. A tartalmas és szép kiállítású füzet Vass Dezső végzett papnövédek szerkesztésében jelent meg.

A füzetből élénk társul a nagyváradi fiatal papság szellemisége és munkaprogramja, amelyet a szerkesztő Vass Dezső az előszóban a következőkben jelöl meg: Célunk és feladatunk nem más, mint az igazi ősi magyar szellemnek, a mindent felülmuló magyar értéknek: a katolikusnak és a népiségnek az új világba való átültetése. Mi is az az örök katolicizmuson és ezen a területen a magyar népi gondolatlan felépülő új rendért, az új világért küzdő Istent-kereső nemzedék fia vagyunk és vezetői, lelkipásztorai leszünk.

Komoly szavak, amelyek méltó programot adnak az életbe, a magyar nép vezetésére induló ifjú papi nemzedéknek.

Másik értékes célkitűzés, amely kidomborodik a füzet tartalmából, Scheffler János püspök úr jelmondatából választott munkairányítás: Ut Omnes Unum sint, hogy valamennyien egygy legyének. Van-e szebb papi és népi vezetői célkitűzés a mai viharos magyar életben, mint megvalósítani a nép között a testvéri összeforradás, összefogás nagy krisztusi parancsát. Csak ezzel lehet ma felemelni és megerősíteni a magyar népet és ez egyúttal az igazi katolikus is: mi mindenütt keresni az összekötő szeretetnek és soha a széthúzásnak a szálait. Dr. Scheffler János püspök egyébként meglehangú levélben köszönti kispapjait, akikre mint szemefényre vigyáz a főpásztor.

Több értékes cikk foglalkozik egyházművészeti, népművészeti kérdésekkel, azután a szórványkérdés is tárgyalásra került, amely a papnak egyik legfontosabb feladata a várad egyházmegyében. Egyesületi beszámoló, ifjú költői szárnybontogatások, karcolatok a kispapok életéből sok változatossággal mély betekintést nyitnak meg előttünk a várad kispapok komoly hivatástudatáról. Nagyon ajánljuk ezt a kis füzetet nemcsak a hozzátartozóknak, hanem mindazoknak a figyelmébe, akik érdeklődnek a magyar papnevelés sorsa iránt.

Vasárnap lesz az Újságíró Otthon ünnepélyes megnyitása

Megirtuk, hogy az Újságíró Otthon vendéglátó üzeme ebben az évadban a szokottnál korábban költözött át a Rimánóczy-utcai nyári helyiségébe, mert az Otthon téli helyiségét más célra vették igénybe. A nyári helyiség ünnepélyes megnyitását áldozócsütörtökre tervezte Pödör Béla, a vendéglátó üzem bérletje, de a kedvezőtlen idő miatt nem lehetett a megnyitást megtartani s így ez vasárnapra maradt. Az Otthon nyári helyisége a múltban is Nagyvárad figyelemreméltó látványosságai közé tartozott, azért azt nem is kell talán a szórakozni vágyó közönség figyelmébe ajánlani. Kétségtelen, hogy ez a város legszebb kerthelyisége, amely országos viszonylatban is ritkítja párját. A vasárnapi ünnepélyes megnyitáson az Otthon zenekara mellett a vasutasok zenekara fog hangversenyezni.

Rendelet a mentességüket elvesztett zsidók vagyonának bejelentéséről és letétbehelyezéséről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Május 31-éig kötelesek bejelenteni vagyonukat azok a zsidók, akiknek a zsidó rendelet alóli eddigi mentességét az 1750/1944. M. E. számú rendelet megszüntette.

Ez a rendelet megszüntetett néhány eddig mentesített kategóriát, amelyekre ennek következtében ugyancsak kiterjednek az egyes zsidórendeletek, így többek között a zsidók vagyonának bejelentéséről és zár alá vételéről szóló 1600/1944. M. E. számú rendelet hatálya.

Mint hogy a zsidók vagyonának bejelentésére, illetőleg letétbe helyezésére az 1600/1944. M. E. számú rendeletben előírt (április 30.) határidő már lejárt, az újonnan bejelentésre kötelezettek számára későbbi határidőt kellett megállapítani.

A pénzügyminiszter ezért a május 19-én kiadott 1252/1944. B. M. VI. f. számú rendeletében úgy intézkedett, hogy az eddigi mentességüket elvesztett személyek vagyonukat május 31-éig kötelesek bejelenteni, illetőleg letétbe helyezni.

Rendelet az ipari egyesületek bejelentési köteleességéről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny szombati száma közli az iparügyi miniszternek 24.300/1944. Ip. M. számú rendeletét egyes ipari egyesületek, szövetségek és ipartársulatok bejelentési kötelezése tárgyában. A rendelet szerint az iparosok érdekeinek előmozdítása céljából alakított minden olyan ipari egyesület, szövetség és ipartársulat, amelynek tagjai között iparú a kézműves jellegű iparűzés szokásos kereteit meghaladó (gyárszerű) terjedelemben üző iparos (vállalat) is van, köteles 1944 május 28. napjáig az iparügyi miniszterhez a rendeletben meghatározott adatokat bejelenteni.

Nem vonatkozik a bejelentési kötelezettség a keresek és iparkamarákra, az ipartestületekre, az Iparosok Öreg, Központjára, a felvidéki és kárpátaljai ipartársulatokra, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségére és ennek tagyesületeire és tagszövetségeire.

Egyéb fontos rendeletek a hivatalos lapban

A Budapesti Közlöny szombati száma rendeletet közöl, amelynek értelmében azonnali hatállyal érvényüket veszítik a zsidók részére kiadott sokszorosított ipar gyakorlására, hirdető irodákra, valamint lapterjesztő, u. n. rikkancsvállalatok létesítésére és fenntartására kiadott iparigazolványok.

A MTI jelenti: A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a központi illetményi-

Szolgáltatás nyújtószertárak:

I. Csoport:

ARANYKERESZT gyógyszer-tár, Gróf Teleki Pál-u. 2. (Zsigmondovits és Martonovich) 16-32.

KORONA gyógyszer-tár: Hitler Adolft-utca 1. (Dr Rác Rezső) 13-76.

DIANA gyógyszer-tár: Gubillányi-u. 10 (Sebestyén A.) 32-58.

SZENT ISVTAN gyógyszer-tár, Mik-szath Kálmán-utca 52. (Dr Raáber A.) 16-44.

vatalnak a tényleges szolgálatban álló állami alkalmazottak illetményeivel, valamint az állami ellátásban részesülő nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátásának díjaival kapcsolatos eljárásról szóló 1932. évi P. M. intézkedés kiegészítéséről. A rendeletet a Budapesti Közlöny szombati száma közli.

A Budapesti Közlöny szombati száma közli továbbá a 10.920/1944. számú kormányrendeletet is, amely a 4300/1942. M. E. számú rendeletben (az úgyneve-

Értelmiségi munkaerők igénylése az elbocsátott zsidó alkalmazottak helyébe

A MTI jelenti: Az értelmiségi munkanélküliség ügyeinek kormánybiztosa, a zsidók értelmiségi munkakörben való foglalkoztatásának megszüntetése miatt előálló munkaerőhiány pótlásának megkönnyítésére rendeletet adott ki, amelynek értelmében a munkaadók kötelesek bejelenteni, hogy az elbocsátott vagy elbocsátandó alkalmazottak munkakörének ellátásáról szabad munkaerők útján maguk gondoskodnak-e, vagy pedig értel-

miségi munkaerők igénylése útján kívánják-e a kilépő zsidók helyét betölteni. A bejelentéseket általában az előírt elbocsátás idejében legalább harminc nappal megelőzően kell az értelmiségi munkanélküliség ügyeinek kormánybiztosához (Budapest, V., Klotild-u. 10) benyújtani. Az elbocsátás körülményeit ismertető bejelentéssel kell betérjeszteni az esetleges igénylést. A rendeletet a hivatalos lap szombati száma közli.

SZINHÁZ

Zsákbamacska a Szigligeti Színházban

Eisemann Mihály és Szilágyi László mulatságos operettje, a Zsákbamacska, a bubifrizúrás korszakban volt időszerű, de a fíus modoru és életstílusu leányok típusa, akiknek kedves torzképét nyújtja a darab, ma is kísért; azért a Szigligeti Színház nem tett rossz szolgálatot a nem-csupán szórakoztató, hanem a műfajban szokatlanul építő célzatnak is mondható operett felújításával.

Az előadás is igen jó. Jurik Julcsinak kedvenc figurája a fíus leány s ezt a Zsákbamacskában is pompás humorral, a nőesség és a férfiaságot komikusan mimelő erély érdekes keverésével alakítja. Talán táncban kellene jobban jellemeznie az átalakulásokat a vállalkozó szellemű falusi libától a sport- és játékkörületnek hódoló fíus-leányig s ettől

a családi boldogságot ígérő háztükörszönyög. Szögi Arany kissé nyers játékmódora ellenére is beilleszkedik a szalon-szubrett szerepkörébe; prózája eleven, hangja biztos, mókázásai tetszetősek. Antal Erzsi, mint mindig, művészi színvonalat képvisel. Bakay Lajos ezúttal bonviván szerepre vállalkozott s nemcsak megjelenésével, hanem játékaival is aratott sikert. Lendvay Lajos kiaknázta a komikum minden lehetőségét s Szabó Ernő tréfái sem tévesztettek hatást. Bartos József és Barys Béla jól rajzolt meg egy-egy operett-alakot s az epizód szerepeit mindig lelkiismeretesen kidolgozó Kiss István is megfelelő alakítást nyújtott.

A zenekart Matolcsy Zoltán vezényelte s kifejezésre juttatta az Eisemann-muzsika minden hangulatát.

Zsákbamacska, szombaton, vasárnap és hétfőn

Zsákbamacska, kacagtató vidám operett szombaton este 8-órán, vasárnap este és hétfő este van műsoron. Főszereplők: Jurik Julcsi, Szögi Arany, Antal Erzsi, Bakay Lajos, Szabó Ernő, Lendvay Lajos és Barys Béla. Három órás kacagás és derű. Hangulatos muzsika. Pompás kiállítás. A díszleteket Kovall István festette.

Vasárnap délután 3 órakor a bombasikert aratott *Eladó lányok* kerül színpadra.

Előkészületben: *Hadik huszárok* c. operett újdonság.

MŰSOR:

Szombat este 6 órakor: *Zsákbamacska* A-bérlet.

Vasárnap d. u. 3 órakor: *Eladó lányok*.

Vasárnap este 6 órakor: *Zsákbamacska*.

Hétfőn 6 órakor: *Zsákbamacska*.

Kedden 6 órakor: *Eladó lányok*.

Szerdán 6 órakor: *Zsákbamacska*.

Csütörtöktől minden este 6 órakor: *Hadik huszárok*.

FÉLIX-gyógyfürdő

t. látogatói szíves tudomására hozom, hogy a **nagyterasz** a többi helyiségekkel együtt nyitva. **Izletes konyha, kiltűnő borok, polgári árak, figyelmes kiszolgálás. Vonatjárat hatszor naponta** Pártfogást kér **SZEKERES** bérjő

Nagy az érdeklődés a Dahlke-trió hangversenyé iránt

A német lektorátus ismét jelentős kultureseményt készít elő. Május 22-én, hétfőn este 6 órakor kamarazene estét rendez a Református Kulturpalotában, amelynek keretében a Nagyváradon már kétszer nagy sikerrel hangversenyzett Dahlke-trió lép fel. A kiemelkedő zenei esemény iránt városzerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

MEGHÍVÓ

A margittai Villamosági Vállalat R. T. Margitta rendes évi közgyűlést 1944 június 4-én, délután 5 órakor tartja meg a községháza tanástermében, melyre a t. részvényeseket meghívja.

Tárgy:

1. Határozatképesség megállapítása a közgyűlési jegyző és két jegyzőkönyvkiadó kijelölése.

2. Az 1942. évi mérleg- és eredmény-számla tárgyalása, a tiszta nyereség felosztása és a felmentések megadása felletti határozathozatal.

3. Esetleges indítványok.

Margitta, 1944 május 18.

Az igazgatóság.

Az 1943. évi zárszámadás mérleg- és eredmény-számla, valamint az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése 8 nappal a közgyűlés előtt Margitta községházánál közszemlőre kitétetett.

NYILTTÉR

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a volt Rosenberg József, Mátyás király-út 57. szám alatti lakatos üzemet átvettem, kérem akinek fenti cégtől követése van, jelen hirdetésről számított 8 napon belül, jelentse

SZEGEDI ISTVAN

vállalat vezetője

Mátyás király-út 57.

Felcsólitom a Metallid fémáru üzemet, valamint a Grosz és Jakobovits nikkelező üzemet hitelezőit, hogy ezen hirdetés megjelenésétől számított 8 napon belül követeléseiket annál is inkább jelentsék be, mert ezen határidő elteltével követeléseik figyelembe nem vétetnek.

KOÓS GYULA,

vállalati vezető.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Felkérem Régnér és Weiss textilgyári összes hitelezőit, hogy követeléseiket hat napon belül az üzem Árpád vezér-út 28. szám alatti iroda helyiségében összeírás végett jelentsék be és azt hiteltördemlően igazolják.

Nagyvárad, 1944. május hó 20.

Kovács Antal,

hatósági megbízott.

A magyar nő társadalmi és nemzet- építő hivatása

Ugy érzem nagyon időszerű ma a keresztény, magyar nő társadalmi és nemzetépítő hivatásáról írni. Szeretném egész őszintén és tisztán, szívemet, a magyar asszony szívét a jó Isten tenyerébe tenni és gyerekes bizalommal lenni, hogy mi az, amit az Isten ma nekem sugall.

Világosan érzem, hogy az első és legfontosabb sugallat az az öntudat, amelylyel hivatásunk súlyát viselni kell. Nem vitás, hogy minden időben a nemzet talpköve az az erkölcs, amelyet csak az asszony, az édesanya, vagy a magyar leány, tisztasága teremthet meg. Ma kétszeresen át kell éreznünk ezt az igazságot.

Ma ég körülöttünk az egész világ. Apáink, fiaink és férjeink azért harcolnak, hogy a Szovjet erkölcs és Istenellenes eszméitől megvédjék hazánkat és Európát. Ebben a harcban azonban csak úgy győzhetnek, ha mi is velük harcolunk a belső fronton, a hit, a lelkiesség, az erkölcs és a fegyverem fegyverével!

Hogy ezt a harcot győzedelmesen vívassuk meg első és legfontosabb fegyverünk a törhetetlen, Istenbe vetett hit. Hit abban, hogy a Gondviselő minden szenvedés és megpróbáltatás fölött is igazságot szolgáltat, sőt azt tette akkor is, amikor nem akadályozta meg ezt a borzalmas háborút, amely az emberek erkölcsételen és Istenetlen életmódjából született. Hinnünk kell, hogy ebben a szörnyű vérfürdőben egy tisztultabb, erkölcsösebb új világ születik. Ha esetleg ennek az újjászületésnek mi is hősihalottai lennénk, hinnünk kell, hogy ott tul az örökkévalóságban béke, boldogság és az Isten mérhetetlen szeretete vár reánk. Higyjük és éljük mi is ezt a hitet! Ha ez a hit bennünk olyan erős, hogy széttépett otthonaink fölött is világitani tud, akkor mi győzni fogunk!

Ezt az öntudatos hitet egész lényünkön viselnünk kell. Csak így lehetünk kiegyensúlyozottak, csak így adhatunk környezetünknek, erőt, fényt, vigaszt. Olyan sokan vannak, akik remegve féltek életüket, vagyonukat és képtelenek megfogózni az egyetlen reális, lebombázhatatlan vagyona az isteni gondviselésbe! Ugy szeretném ezeket fölírni, hogy ébredjete, ne féljete, higyjete és bizatzatek!

Ha talán földi gond, vagy éppen gondtalanság elsodort bennünket a hitéletől, most tegyük szívünket újra az Isten tenyerébe s mint megtért gyermek bizzuk rá magunkat. Kezdjük új életet, az Isten akarata szerint új életet. Ebben az új életben minden magyar nőnek teljes felelősséget kell éreznünk aziránt, hogy a magyar társadalom lelkiileg, szellemileg és gazdaságilag föltámad-e!

Felelősek vagyunk továbbá aziránt, hogy gyermekeink hasznos tagjai lesznek-e a társadalomnak, a társadalomnak. Hősi példaadásnál nincs nagyobb nevelőerő. A gyermek soha nem felelji el, ha meg-

próbáltatások idején édesanyját erősnek, derűsnek, kiegyensúlyozottnak látta.

A román megszállás ideje alatt számos gyönyörű példáját láttuk annak, hogy már, már széteső otthonok és családok megmentői az édesanyák voltak. Édesanyák, akik a létfenntartás harcában sohasse fáradtak el. Akiknek ajkáról nem hallottunk panaszt, ha a személyzetet egyik napról a másikra el kellett bocsátani, akik nem zugolódtak, ha a nyugdíj nem jött többé, akik mosolyogva tudták lemondani, soha nem szűnő hittel bízni és nemzeti öntudatunkat szívünkbe vésní!

Az ilyen hősi példaadás egy életen át kísér, utat mutat és kötelez bennünket arra, hogy ezt az utat mi is tovább mutassunk gyermekeinknek.

Tehát, keresztény, magyar nőnek ienni hivatás, amely hivatás kötelez. Főként példaadásra kötelez. Sőt személyesen kötelez, egyéni, vagy közösségi célokban egyaránt. Például: személyesen felelősséget kell éreznem a tiszta levegőjű keresztény sajtóért és ugyanakkor személyesen felelősséget kell éreznem barátom világnézetéért. Személyesen felelősséget kell éreznem a magyar ipar és kereskedelem tisztaságáért és ugyanakkor személyesen felelősséget kell éreznem alkalmazottaim lelkiüdvéért.

Személyesen felelősséget kell éreznem minden keresztény, magyar szép és jó ügyért s ugyanakkor személyesen felelősséget kell éreznem azért a hangnemtől, amellyel a legtöbb férfi a magyar nőt lebecsüli. És így tovább, számtalan

példát hozhatnék arra, ahol egyének és közösségnek egyaránt szüksége van a magyar nő becsülettel építő példájára.

Egyike ezek közül a legkiemelkedőbbeknek a társadalmi érintkezésben megnyilvánuló magatartás. Ezen a téren nagyon meg kell változnunk. Lássuk be végre, hogy életünket nem föltethi beléha és üres szórakozás, hogy a reggelig tartó pezsgős vacsorákat méltán követi a nyomorgók lázadása. Nem azért harcolnak férjeink életük árán is értünk, hogy azalatt itthon asszonyaik kihívó költsékezesükkel, öltözködésükkel és feleslőten viselkedésükkel a belső frontot elveszítsék. Ma minden fölöslegesen kidobott pengő és léhán elpazarolt idő házaárulása!

Ma tenni kell! Ma új életet kell kezdenünk! Vigyünk otthonunkba és környezetünkbe evangéliumi szellemet! Legyünk a társadalom kovászai!

Legyünk a felebaráti szeretet újrakeltői és itt a felebaráti szeretetnél itt találkozik a magyar nő a szociális munkával. Ugy érzem, hogy az egyéni és általános magyar-bűnökért azzal engesztelhetnénk legjobban az Istent, ha igyekeznénk a felebaráti szeretetet egymásban és önmagunkban ápolni.

Tanuljunk meg egymásnak megbocsátani, hibát elnézni, áldozatot hozni és fáradságot nem kímélve úgy intézni egymás érdekeit mint a sajátunkat. Főként pedig ne legyünk egymás iránt örökkösen bizalmatlanok, ne jelentsük ki föltételese, hogy minden ember rossz, mert ez

Török Béla

festék-, vas- és háztartási cikkek
kereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut 2. sz.

egyszerűen nem igaz! A legtöbb ember szíve mélyén jóindulat lakik, csak meg kell találni az odavezető utat. Előlegezzük mindig magunk a szeretet, segítő kezét és ne várjuk folyton, hogy előbb más nyujtsa azt felénk. Adjunk mindig többet, mint amennyit mi kapunk és akkor nem érhet bennünket csalódás.

Csak ilyen felfogással lehet szociális munkához fogni és akkor mérhetetlen sok örömünk lesz benne. Akkor könnyű lesz elfeledni a kellemetlen élményeket, míg szűznapi munkánkat beragyogja egy-egy elégedett tekintet, boldog mosoly, vagy megkönnyebbült sóhaj.

Es ne feledjünk el még egyet! Mi felelősek vagyunk azokért a hölgyekért is, akik ráérnek a központi cukrászdákban egész délutánokon át tárgyalni a különböző divatszalonok eseményeit és elulizsazsa titkait! Nekünk el kell hozni néha ezeket a ráérő asszonyokat a Nilgész telepre és a többi telepre és megmutatni azokat a düledező viskókat, amelyekben a nyolcadik gyerekre már nem jut ruha. Én nem hiszem, hogy van olyan magyar nő, akit egy-egy olyan kép meg ne hatna és legalább ideig-óráig cselekvésre ne bírna!

Dr DEVALD LASZLONÉ

A vallásszabadság komédiája a Szovjetunióban

A napokban bejárta a hír a világot, hogy meghalt Sztalin propagandaezőkőze Sergius patriarka. Halála alkalmat szolgáltat arra, hogy felidézzük a szovjet propaganda sakkhuzását az elhunyt patriarka személyével kapcsolatban. A görögkeleti egyház helyreállítása a Szovjetunióban csak azt a célt szolgálta, hogy porthintsen a demokrata népek szemébe.

Nemrégiben a yorki anglikán érsek, dr Garbett, aki pedig, mint a kommunisták barátja ismeretes, szintén kénytelen volt beismerni, hogy a Szovjetunió egyházi viszonyai korántsem olyanok, mint amilyeneknek ő a szovjetpropaganda alapján képzelte. Dr Garbett, mint ismeretes, több hónappal ezelőtt Moszkvában járt, hogy a Szovjetunió görögkeleti egyházának átadja az anglikán egyház szimpátiányilatkozatát és esetleg a két egyházának a háboru utáni szorosabb együttműködését is kezdeményezze. Dr Garbett, a kommuinstabarát anglikán érsek erről az utazásról ugyátszik igen kijózanodva tért vissza.

Egy Londonban tartott beszédében

ugyan az érsek a következő esztelen megállapítást tette:

„Nincsenek áthidalhatatlan ellentétek a kereszténység és a kommunizmus között, viszont áthidalhatatlan szakadék tátong a kereszténység és a marxista filozófia, vagy a kereszténység és a népi fasizmus között.

Hogy a kommunizmus a marxista filozófián alapszik, azt a yorki érsek tudatosan elhallgatta.

Egy sajtókonferencián azonban, amelyet 1943 október 17-én tartottak Londonban, dr Garbett már sokkal kijózanodottabban nyilatkozott a Szovjetunió görögkeleti egyházáról. Hangsúlyozta, hogy semmiféle megbeszélést nem folytattak az anglikán és az ortodox egyház szorosabb együttműködéséről s hogy erre egyelőre nem is lehet gondolni. Dr Garbett igen óvatosan oda nyilatkozott hogy a tolerancia szelleme a Szovjetunióban előrehaladás tett, hogy a Szovjetunió lakosságának jelenleg megvan a lehetőség arra, hogy istentiszteleteket tarthasson és hogy növekszik az erre a célra felszabadított templomok száma. Persze dr Garbett statisztikai adatokkal állításai alátámasztására nem tudott felsorakoztatni. A yorki érseknek az a megállapítása, hogy Sztalin a papiarchátusnak legujjabban megengedte egy egyházi folyóiratnak kiadását összesen tízezer példányban, szintén azt mutatja, hogy Sztalin kizárólag a külföld felé akar propagandaát elérni, azonban komolyan egyáltalában nem gondol arra, hogy előmozdítsa a görögkeleti egyház fejlődését a szovjetunióban. Dr Garbett természetesen elhallgatta, hogy ennek a folyóiratnak cikkei az állam cenzurázza és

hogy elsősorban Sztalinnak és a szovjetrendszernek dicsőítését szolgálja. Ez a furcsa egyházi folyóirat tehát mindenekelőtt kommunista propagandát folytat.

Dr Garbett kénytelen volt a sajtókonferencián még világosabban beszélni. Be kellett ismernie, hogy a Szovjetunióban a vallásos propaganda nincsen megengedve. Hangsúlyozta továbbá, hogy az ortodox egyház fenntartás nélkül a szovjetrejsim mögött áll. A szinódus csak nemrégiben rendelte el, hogy minden, a papi pályára készülő ifjunak 18-ik életévéig a kommunista állami iskolákat kell látogatnia és csak ezután lehet a papi iskolákba felvenni.

Mivel a kommunista állami iskolák teljesen vallásellenesek, így könnyen elképzelhetjük, hogy ezekből az iskolákból a görögkeleti egyháznak milyen furcsa papjelöltjei kerülnek majd ki.

Figyelemreméltó az is, hogy a yorki anglikán érsek kénytelen volt beismerni, hogy a templomok kisajátítását a szovjetunió továbbra is fenntartja. A templomépületek továbbra is az állam tulajdonában maradnak. Csupán néhány templomot juttattak egyes kongregációknak. A templomok fenntartására állami támogatást nem nyújtanak, az egyház-

A Német Akadémia Nagyváradi Lektorátusa

Kamarazene-est

Cselló, klarinét és zongora Játsszik a DAHLKE-trio Beethoven, Bach, Mozart és Schubert műveket hétfőn, május 22-én este 6 órakor a Református Kulturpalotában.

Jegyek 1-4 pengős áron kaphatók a Német Lektorátuson Schubert u. 5., Tompa Ferenc Rákóczi-ut 5 és este a pénzárnál

Pétisó és Kálisó Műhagyó kapható

V. Hornyánszky és Redl

Nagyvárad,
Mussolini-tér 16. sz.

közsegeknek csupán az a joguk van meg, hogy tagjaiktól önkéntes adományokat szedhessenek be. Ha ezek az önkéntes adományok nem lennének elegendőek a templom fenntartására, akkor a templomot egyszerűen újra bezárják.

A kolostorokat néhány ukrainai kolostor kivételével továbbra is zárva tartják és a szovjet iskolákban, úgy mint eddig, ezentul sem folyik vallásoktatás.

A yoriki érsek kijelentette továbbá, hogy a fiatal papok nagy számban harcolnak jelenleg, mint aktív harcosok a partizán osztagokban. A yoriki érseknek ugyilátszik nem volt a legcsekélyebb érdeke sem aziránt, hogy egy ilyen nyilatkozattal az egész világnépszerűség előtt mennyire aláhuzta azt a tényt, hogy a görögkeleti egyháznak a Szovjetunióban történt helyreállítására csupán Sztalinnak és az ő Kreml-zsidóinak külföldi hatásra beállított durva propaganda csalása, amelynek semmi köze sincs az igazi vallás szabadsághoz. Milyen véleményünk lehet az olyan egyházi rendről, amely kiképzését a kommunista állami iskolákban kapja először és amelynek tagjai ebben a háboruban mint bolszevista hadvezérek és oly bandáknak tagjai tevékenykednek, amelyeknek főfeladata a saját lakosságukon elkövetett rablás, gyűjtögetés és gyilkosság mellett, egyes magános német katonák megrohanása és orvul történet meggyilkolása?

Melyik vallási közösség helyezné magát egy színvonalra Sztalinnak ezekkel a gyilkos kommunista papjaival.

Hogy a Kreml-zsidók terrorjának ki nem tett görögkeleti egyházi körökben Sztalinnak ezeket a gonosz machinációt mennyire elítélik, azt mutatja az az üzenet, amelyet Fehér-Oroszország metropolitája Minszkben intézett híveikhez. Ez az üzenet főként ama állítást ellen irányul, amely szerint a Szovjetunióban nem üldözik többé az egyházat.

„Ezt a hitet” — írja szószó szerint az üzenet — Sergiusz moszkvai érsek és az anglikán egyház feje, a canterbury-i érsek akarja beleszuggérálni a világba. Nem volna szabad elfelejteni, hogy a Szovjetunió uralkodó elmélete ma is a marxizmus, már pedig a marxista tannak alapelve ez a tétel: „A vallás ópium a nép számára!”

„Sohasem lehet elfelejteni!” — hangzik tovább a szózat, — „hogy a Szovjet lelkiismeretét terheli a magas papí méltóságok viselőinek, papoknak, szerzeteseknek, hívő polgároknak, az egyházközsegek aktív tagjainak, valamint a vallásos nevelésének, sajtónak és írói munkának megsemmisítése. A szovjeturalom alatt húsz év leforgása során 120.000 szentélyt alakítottak át klubba, 24.000 templomot és kolostort pusztítottak el és Minszkben 1941-ben egyetlen egy templom sem volt már, Fehér-Oroszországban egyetlen egy püspök és egyetlen egy egyházi szervezet sem...”

Ez az igazság a Szovjetunió „vallás szabadságáról”. Ezt az igazságot nem lehet sem a sztalini semfényvesztő trükkökkel, sem pedig az anglikán egyház magas méltóságai viselőinek kenetlejes beszédekkel elhomályosítani.

Kávéházakban és vendéglőkben kér.
Magyar Lapok-at.

Félicsüfördő igazgatósága

közli, hogy a telepen minden fajta fördő (tükörfördő, kádfördő, iszappakolás, szabaduszoda, és napozó) üzembn van és a közönség rendelkezésére áll.

IGAZGATÓSÁG

A Kúria felmentette Rajniss Ferencet Györky és Peyer vádjaival szemben

1939-ben Rajniss Ferenc több cikket írt az Általános Fogyasztási Szövetkezet körül támadt üzemekről, leleplezte a csödbeküldött intézet bűnös vezetését. A cikkek miatt Peyer Károly és Györky Imre perrel támadták meg Rajniss Ferencet, a törvényszék azonban felmentette a cikkírókat a vád alól. Később a Tábla foglalkozott az ügyel és másodfokon Rajniss Ferencet 4000 pengőre ítélte. Most a Kúria foglalkozott Rajniss Ferenc perével és ítéletében visszaállította az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolással együtt.

A Kúria indokolásában kimondja, hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet csödbben volt s bár ezt tudták Peyerék, mégsem kérték a csödeljárást, sőt éppen az intézet jó hírnevét keltették, kölcsönöket vettek fel és mindenképpen elhallgatták azt, hogy bajok vannak az intézet körül. Peyer és Györky magatartása a Kúria indokolása szerint kimeríti a hitelezési család bűncselekményét és hitelezési bűncselekményét. Végül megállapítja, hogy Rajniss Ferencnek teljes egészében sikerült a valóság bizonyítása.

Három havi börtönre ítélték Rosenberg Dávidot

Nagyvárad. Amikor a nagyvárad-i zsidókat áttelepítették a gettóba, számosan közülük furfanggal igyekeztek kibujni a betelepítés elől. Így eokan a városban, de még többen a vidéken igyekeztek menedéket találni, ahol megbújhatnak a rendszabályok elől.

Rosenberg Dávid nagyvárad-i zsidó május 5-én Venter Gáborné körösbarlangi román asszonnyal megegyezett, hogy családjával hozzá menekül. Az asszony beleegyezett — jöpenéért — a dologba, ezért Rosenberg és családja másnap lefejtették ruhájukról a megkülönböztető jelzést és vonaton utaztak Venderékhe. Ott a szállásadó padlásán helyezkedtek el egyelőre. Rosenberg azonban ott sem nyugodott. Felbérelte Venterét, hogy egyenként szöktesse ki őket Romániába, ő legutoljára marad és ha sikerül mindenkinek kijutnia Magyarországról, akkor hatalmas pénzösszeggel jutalmazza majd. Egyelőre 3900

pengőt adott neki s a szökésben segédkező Lesnének, Toia Máriaának 6000-at.

A két román asszony segítségével Rosenberg Dávid három gyermeke, Judit, Mór és Imre, valamint felesége át is jutott a határon román területre, azonban amire rá került volna a sor, a csendőrök felfedezték rejtekhelyét és letartóztatták Venterét együtt. Toia Mariát, aki megérezte a veszélyt, nem tudták még egyelőre elcsípni, mert jelenleg szökésben van.

A két foglyot aztán behozták Nagyváradra, ahol a törvényszék tegnapi délelőtti tárgyalta ügyüket. A bíróság Rosenberget háromhavi fogházra, Venter Floreát pedig 1 hónapi és 15 napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős. Büntetésükből az előzetes letartóztatásban eltöltött 12 napot kitöltöttnek nyilvánítottak. Esetleges ellenük hozandó további rendszabályokról valószínűleg a m. kir. csendőrség dönt.

Kijelölték a hatósági vezetőket a volt zsidó üzemekhez

Nagyvárad. Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy a különböző pártok és az Ipar és Kereskedelmi Kamara bevonásával a városházán értekezlet volt a különböző fontos zsidó ipari üzemek hatósági vezetőinek kijelölése tárgyában. A megbeszélések alapján dr. Gyapay László helyettes polgármester eddig a következő kirendeléseket fogantatosította:

Szénsav és Oxigéngyárhoz Neszlő Gáspárt, Stern-féle gyúszú-üzemhez Koós Gyulát, Elektra technika villamosági üzemhez Majláth Istvánt, Glück-bakelit üzemhez Majláth Istvánt, Favorit cipőgyárhoz Beregi Sándort, Eterna cipőgyárhoz Boros Mihályt, Patria iróngyárhoz Libik

Károly asztalos, Orient Reich kötőüzemhez Bödi Imrét, Komlós Testvérek kosárfonó üzeméhez Szabó Ferencet, Cassirer-féle fűrészelemző üzemhez Kovács Kálmánt. Elektra zsinór-csipke üzemhez Tóth Mihályt, Pallas litografia üzemhez Balló Albert nagyvárad-i lakost, Halász testvérek redőny, gép- és lakatosüzemhez Gramantik Ferencet, Johanna szappangyárhoz Appán Kálmánt, Szántó Dezső Fia redőny és kályhagyárhoz Szentes Zsolt okleveles gépészmérnököt, Nagyvárad-i hajdúszműgyárhoz Boronkay Pált, Regner és Weisz szövőüzemhez Kovács Antalt, Jakobovits és Grosz nikkelező üzemhez Koós Gyulát, Emró szemüveggyárhoz Láng Róbertet, We-Ego cipőgyárhoz Devits Dezsőt, Optoma láda- és faárúgyárhoz Szabó Józsefet, Rosenberg kőgyárhoz Szegedi Istvánt, Florenz mérleggyárhoz és fémárúgyárhoz Nagy Sándort.

A vállalati hatósági vezetők fogadalomtételle már megtörtént és azok át is vették a számukra kijelölt üzemek vezetését.

Pillanatképek...

Két ember halad át a Körös Szent László-teri hídján. Dolguk nem lehet nagyon sietős, mert ráérnek udvariasan kerülgetni a szembejövőket, sőt arra is idejük, hogy a hid karfájához támaszkodva néhány perces figyelmet szenteljenek a mélyben kavargó víz tükreinek. Lehetséges, hogy a halak érdekelték őket, vagy talán arra gondoltak, hogy a földi élet éppen olyan fordultatos, változatos, mint a siető folyó; habjai minden másodpercben új képet tárnak a szemlélő elé, minden pillanatban más helyzetet jeleznek, más értéket sodornak, más kép, más szín, más mélység, bár ezt a csodálatos gazdag világot nem veszi észre minden szemlélő. Olyan ez, mint maga az emberi élet. Benne hullámozunk, érezzük lendülete sodrát, izmaink ugyancsak feszülnek alatta, habjainak zenéje örök himnusszá olvad a lét hárfahúrján és még is vannak emberek, akik az életet egyhangunak, unalmasnak tartják.

A két siető ember letekinet a rohanó habokra, majd gyors mozdulattal fordítja fejét a hidon szorongó járókelő tömegre.

— Érdekes, — mondja az idősebbik férfi, — azt gondoltam, ha Nagyvárad zsidóit gettóba zárják, akkor alig lesz valaki az utcákon.

— Én is ezt gondoltam, — felelte a másik, — de most örömmel látom, hogy mi is be tudjuk népesíteni a tereket, utcákat, mi is tudunk üzlet után futni, mi is tudjuk Isten meleg napsugarát élvezni, mi is tudunk örüvendeni az élet szépségeinek, sőt tudunk élni is! — Igen igazad van, tudunk élni. Városunk él!

Rákóczi-út. A Szent Orsolya-rend kecsai temploma bejárata mellett, jobbkez felől fehér kartonlapra irt közlemény olvasható. A sorok arról értesítik a német véderő tagjait, hogy az Ur mennybemenetelének ünnepén esti szentmisét mondanak a katolikus vallású katonák részére. Néhány fiatal magyar tiszt észreveszi a közleményt, megáll és olvassa.

— Hát ez mire való? — kérdi az egyik. — Nálunk nincsen szükség az ilyen rendkívüliségekre.

— Igazad van, — válaszolt a másik, — de most nem az a fontos, hogy mikor van a szentmise, hanem az, hogy hány katona vesz ezen részt. A magyar honvédség példátadó fejelemmel, testületileg van jelen az istentiszteleteken, de azért hidd el, ha valaki parancs nélkül megy, az nagyobb lelkiértékről tesz bizonyosságot.

Olaszi templom előtt. Májusi litániára sietnek az emberek. Gyermekek, diákok, felnőttek, férfiak és nők, értelmiség és munkáság egyaránt részt vesz rajta. Két munkás megáll az utcaszéli kerítés szögleténél és megfontolt hangon beszélget.

— Szörnyű dolog — mondja egyikük — hogy ezek a zsidók milyen óriási vagyont harácsoltak össze. Ugy hallottam, hogy a hazai zsidóság csupán ingóságainak értéke eléri a husz milliárd pengőt.

— Hát még az ingatlan vagyont értéke! Ettől most megfosztják őket, de azért arra nagyon kíváncsi vagyok, hogy a keresztény magyar kereskedő és iparos különb ember lesz-e, mint a zsidó volt? Attól félek, hogy az új kereskedők szeretnének gyorsan meggazdagodni.

— No, pajtas, ettől ne félj, — válaszolt neki társa. — A harácsolás mindenkinél bűn a nemzeti közösség ellen, sőt nagyobb bűn, ha azt magyar és keresztény ember teszi. S ha akadnának ilyen szánalmas alakok, úgy őket is meg kell bolyegezni, még pedig kétszeresen! Rájuk két csillagot kell akasztani, egyet a mellükre, egyet pedig a hátukra!

Dr. Röss B.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 hóra 4.30 P.
3 hóra 12.40 P.
Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.
Kéziratokat nem adnak vissza.

MARTON ARON PÜSPÖK KOLOZSVÁRON. Kolozsvárról jelentik: (MTI) Márton Aron dr. Erdély római katolikus püspöke Gyulafehérvárról Kolozsvárra érkezett, hogy felszentelje a teológia ez évben végzett lelkészeit. A pappaszentelés díszes külsőségek között történt meg a Szent Mihály templomban. A katolikus hívők nagy tömegben vettek részt a felszentelésen, örömlüknek adva kifejezést, hogy újra üdvözölhetik főpásztorukat. Márton Aron dr. Csutak László Sándor és Szittár Ferenc papok felszenteléskor mondott beszédében a felebaráti szeretetre, a nép tiszteltetésére és az igazság hirdetésére hívta fel a lelkészeket.

Idejekorán kell feladni a jégbiztosítást. Fontos, hogy a gazda elemi csapások okozta károk ellen biztosítás útján védekezzen, a mostani súlyos idők pedig egyenesen megkövetelik minden gondos termelőtől, hogy a biztosítást igénybe vegye. Minél előbb jelentse be minden gazda termésének jégbiztosítását, amelynek díja akkor sem több, ha a biztosítás már kora tavasszal kerül feladásra. Az **ELSŐ MAGYAR ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ TARSASÁG** helybeli főigénykésegének címe: Szent László-tér 2.

MEGJELENT A FILMHIRADÓ LEGÚJABB SZÁMA. A magyar-német kivánsághangversenyéről, a két újabb budapesti színházi felújításáról, a legújabb és legcinosabb filmről, Bilcsi Tivadar „Cyrano”-álmairól és egyéb idősekről, a közeli híres riportokról és Benyovszky Pál szerkesztésében megjelenő Filmhíradó legújabb száma.

Tanonctartó iparosaink figyelmébe. Tisztelettel felhívjuk iparosaink figyelmét arra, hogy akinek zsidó tanuló volt beszedődöttve, — haladéktalanul jelentse be az ipartestület hivatalába. Elnökség.

Ezüstlakodalom. Családi életüknek bensőséges állomásához érkezik vasárnap nemcsak Széll Ferenc nagyváradi műbortorlasztalos-lakberendező és hitvese csengeri Tándor Margit. Most ülik meg boldog és áldásokban gazdag házasságuk negyedszázados jubileumát. A szép évforduló alkalmából a hálaadó imát dr. Incze Gábor lelkész mondja vasárnap délelőtt a fél 11 óras istentisztelet után az újvárosi református templomban. Széll Ferencék családi örömeiben részt vesz mindenki, aki ismeri ezt a kiváló, derék magyar iparost, aki nemcsak itthon, de külszörszágokban is tiszteltet és megbecsülést szerzett a magyar iparnak és a magyar iparos nevének. Negyedszázados jubileumuk mérföldköve egy munkában töltött keresztényi életnek, amely az egyházi és társadalmi törekvésekből is oroszlanrészt vállalt mindig magának.

EUCCHARISZTIKUS KONGRESSZUS BILBAOBAN. Bilbaoból jelentik (NTI): Esteban Bilbao, a Cortez elnökének, mint a Caudillo képviselőjének, dr. Llorente és Balles püspököknek, valamint sok bilbaói egyházi méltóságnak a jelenlétében szerdán megnyitották Bilbaoban az első biscayai eucharisztikus kongresszust. A Cortez elnökének megnyitó beszéde után a kongresszus hűségnyilatkozatot küldött a pápának és Franco tábornoknak. (MTI.)

MEGHALT A ROMÁN NEMZETI BANK KORMÁNYZÓJA. Alexander Ottuleacu, a román nemzeti bank hosszú éveken át volt kormányzója, kedden belehalt betegségébe, amely miatt néhány hónap előtt tiszteltől visszavált. (MTI.)

Megegyezés jött létre Csung-King és a kínai kommunista párt között. Tokióból jelentik: (Magyar Táv. Iroda) A Német TI jelenti: A Domei iroda politikai hírmagyarázója csungkingi jelentések alapján közli, hogy Csung-king és a kínai kommunista párt között egyezmény jött létre. Csung-King-Kína teljesíti a kínai kommunista követeléseit. Ez az elhatározás minden bizonyítással angol-amerikai nyomásra történt.

Temetés. Özv. Ocskó Sándorné Kéri Jolán 76 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap 3 órakor lesz a Rulikovszky temető kápolnájából. (Erdélyi „Concordia”).

BUTORT színeset MEZEI-től
Háló, kombinált és előszobák. Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

ÖNGYILKOS LETT DR. ERŐDI ERNŐ. A tegnapi napon több súlyosabb baleset történt a városban. Dr. Erődi Ernő, a Laroche és Darvas cég igazgatója luminállal megmérgezte magát. Beszállították a Szent József kórházba, állapota rövidesen válságosra fordult, annyira, hogy az orvosok nem tudták segíteni rajta és rövidesen meghalt. A közismert tisztviselő 50 éves volt.

Bármilyen
Ingtalan
adásvétel, csere vagy bérlet-ügynben bizalommal keresse fel
MEZEI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor ú. 19. Telefon: 27-50

HATHÓNAPI ELZÁRÁS GETTÓ ELŐL VALÓ ELREJTŐZÉS MIATT. Szatmár. (MTI): Klein Hajnal polgári iskolai tanárnő és huga, Klein Erzsébet a zsidótáborba való szállítása elől ki akarták vonni magukat. Hamis okmányokkal elhagyták lakásukat és a városban bujkáltak. A lét zsidónőt elfogták és a rendőrbírósaág egyenkint 180 napi elzárásra ítélte őket.

Kinevezték Baja új főispánját. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur a belügyminiszter előterjesztésére Endrey Bélát, Hódmezővásárhely törvényhatósági jogú város főispánját ebben az állásban való meghagyással Baja thj. város főispánjává nevezte ki.

KORONA Filmszínház **ITÉLA FOLYO**
A földjéért és otthonáért küzdő ember hőskölteménye
Főszerepben: Lotte Koch, Hans Söhnker

Meghalt dr. Tihanyi Béla kegyesrendi áldozópap. A MTI jelenti: Dr. Tihanyi Béla kegyesrendi áldozópap, volt házfőnök és gimnáziumi igazgató, a Dunántúli Kerület katolikus főigazgatója, tanügyi főtanácsos és a Katolikus Tanügyi Tanács elnöki tanácsának tagja, a Vendvidéki Szövetség elnöke, a Váci Piarista Diákszövetség társelnöke 58-ik életévében, szerzetesi életének 39-ik, áldozó papságának 33-ik évében május 18-án meghalt. Május 20-án délután temetik a Kerepesi-úti köztemetőben, a rendi sírboltba.

Oláh István
női szabómester műhelyét Blaha Luiza-u. 9 alól Pável-utca 26. szám alá helyezte át.

Buócz Béla dr. — a rendőrség új vidéki főkapitánya. A MTI jelenti: A Kormányzó Ur a belügyminiszter előterjesztésére Buócz Béla dr. rendőrfőkapitányhelyettesét a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányává nevezte ki.

WINDSOR HERCEGE LEMONDOTT BAHAMA KORMÁNYZÓI TISZTÉRŐL. Stockholm. (MTI.): A brit híroroda szerint a Newyork Post washingtoni jelentése alapján közli, hogy a windsori herceg leköszönt Bahama kormányzói tisztességéről és amerikai állampolgár akar lenni. A brit híroroda megjegyzi, hogy a hírt hivatalosan egyelőre még nem erősítették meg.

FELGYÚJTOTTA ÜZEMÉT. MAJD ÖNGYILKOS LETT EGY ZSIDÓ TEG-LAGYÁROS. Nagykanizsa. (MTI.) Galambóc zalamegyei községben éjszaka kigyulladt Grünfeld Ede téglagyára. A gépház, a paja, az égető, a vető, valamint a raktártelep leégett. Grünfeld Ede holttestét oltás közben a kútban találták meg. Az a feltevés, hogy Grünfeld felgyújtotta üzemét és azután követett el öngyilkosságot.

A szentjánoskenyérmagliszt, mint a gyümölcsizék kocsonyasító anyaga. A földművelésügyi miniszter 1944. december hó 31-ig terjedő időre megengedte, hogy a szentjánoskenyérmaglisztet a gyümölcsizék és gyümölcskocsonyák gyártásánál kocsonyasító anyagnak használhassák. A vonatkozó miniszteri rendelet a hivatalos lap keddi számában jelent meg.

Dr. Szabó Zoltán egyetemi tanár meghalt. Dr. Szabó Zoltán egyetemi nyilvános rendes tanár, a Korvin Koszorú tulajdonosa, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Természettudományi Társulat alelnöke, 62 éves korában meghalt. Május 22-én temetik a Kerepesi-úti köztemetőben. Az elhunytban a magyar tudományos világ egyik legnagyobb fiát veszítette el.

Az Actio Catholica filmkritikája
MIBŐL LESZ A CSEREBOGAR. Helyzetkomikummal és kacagató revü-jelenetekkel telt, erkölcsileg közömbös német film.
NIXI MINDIG BAJT CSINAL. Meglehetősen léha légkörű német burleszk, izéltelen végienetel.
VEGZETES ÉJSZAKA. Olasz dráma a női hűségéről, néhány kényes jelenet-vel és rémábrándos fordulatokkal.

Legtáplálóbb és legértékesebb zsír a tej zsírja

Dr. Kiss Mihály érdekes tanulmányt írt a *Tiszántúli Gazda* legújabb számában a vaj fontosságáról. Szerinte a legtáplálóbb zsír a tej zsírja: a vaj! A vaj a mi legkülönb zsíradékunk, — írja többek között. — Alföldi földműveseink ugyan nem nagyon kedvelik, legalább is nem nagyon fogyasztják. Ennek oka nyilván csak az lehet, hogy soha sem volt alkalmuk megismerni és megszeretni.

Az alföldi gazdák házában nem nagyon lehet megtalálni a vajköpülő edényeket sem.

Egy kilogramm vaj fajhője 8000 kalória. Rengeteg testi munka végzésére képesíti gazdáinkat, ha fogyasztanak! Könnyebben felszívódik, mint bármilyen más zsíradék, beleértve az ételolajakat is! A vajban a többek között olyan zsírsavak is jelen vannak, amelyek a többi zsíradékokból hiányoznak. Hogy ez a zamatos, jóllakató és ami fő: erőt adó fontos táplálék széles rétegek asztalára is eljuthasson, előbb takarmánynövények termesztésének megsokszorozódását, tehénészeték és korszerű tejkonyhák egész sorozatának felállítását kellene megérnünk!

Dr. Kiss Mihály debreceni orvos a cikk végén megemlíti, hogy a vajfogyasztás mértékével csökken a gyermekhalandóság számaránya is.

Ipartestületi hírek

A Vas- és fémipari szakosztály értesíti lakatos és bádogos tagjait, hogy horganylemezt, ólomcső, forrasztóó kiutalásait 5 napon belül vegyék át, mert ellenkező esetben utalványaik érvényüket veszítik. — Bádogos iparosok karbid utalványukat május hó 20-tól 25-ig feltétlen vegyék át.

Ertesítés. A Nagyvárad és Vidéke Ipartestület Ruházati és Textil iparosok szakcsoportja felkéri tagjait, hogy a textilvásárlási könyvek kiosztását megkezdte, tisztelettel kérjük azok átvételé végett mindenki minél hamarabb megjelenni szíveskedjenek. Elnökség.

BUTOR
most is nagy választékban
„ARTA” bútörüzletben
Gróf Beihlen István-utca
Pannonia épület

Papp Ernő „VENUS” illatszertárában Szt. János-utca 4. sz.
a legolcsóbban vásárolhat, nagy választékban parfümöt és kölnivizeket. — Háztartási cikkek, pipere és kozmetikai szerek dús választékban.

A VÖRÖS DIKTÁTOR

Irtta: Staloff Alexander Mihajlovics

I. FEJEZET

Amelyből megtudhatjuk, ki nevezte el a tifliszi csizmadiamester fiát Sztalinnek, miért csapták ki a papi szemináriumból, milyen pénzforsái voltak az orosz kommunista pártnak.

Ki hajlandó a párt érdekében aljas dolgokat is elkövetni?

Ezt a kérdést Lenin tette fel 1907-ben a boleviki párt egy titkos pétervári kongresszusán, amikor sikerült a cári rendőrség éberségét kijátszva az emigrációból néhány napra hazalopódnia.

Szögletesaró, lógó, fekete bajszú ember lépett elő. Szűros szemében mindenre képes indulat látszott a szőges kosárcsizmaja alatt megnyikkant a föld.

— Bármire hajlandó vagyok, — mondta megfontoltan.

Lenin mosolygott.

— Nagy dolgról van szó. Eddig nem ismertelek. Tettél már valamit, amivel bizalmat kelthetsz magad iránt?

A kérdeztnek durva röhögés bugygyant ki a száján.

— Igen. Kérdezőkődj az elvtársak között Kobáról. Én vagyok. Tizennyolc éves koromban kicsaptak a tifliszi papi szemináriumból kommunista iratok terjesztése miatt. A társaim, akik velem együtt olvasták a te könyveidet, azt hitték, hogy ép bírral menekülnek. De én elárultam őket. Tizennyolc kispapot szereztem ezzel a pártnak.

Lenin összeráncolta szemöldökét.

— Az árulás valóban a legaljasabb dolog. De lehet, hogy neked volt igazad és ha erre is képes voltál, lehet, hogy te leszel az a mindenre elszánt acélember, akire a pártnak szüksége van.

Leninnek igaza volt. Sztalin — ami magyarul acélembert jelent — ma még milliói élete és százmilliók szenvedése árán a Szovjet korlátlan diktátora. Hatalma nagyobb, mint a legféltettebb cároké volt.

A georgiai Gori városából indult el 1879-ben Dzugasvili József élete. Apja, a csizmadiamester, rövidesen Georgia fővárosába, Tifliszbe költözött. Fiát az ottani népiskolába íratta be. A gyerek azonban tanulás helyett jobban kedvelte a csavargást. Verekedés, erőszakos természete hamarosan közismert lett s az utcagyermekek között a Zozo becenevet kapta.

A georgiai nép földrajzilag Európa és Ázsia határán áll, de lélekben és kultúrában csaknem egészen ázsiai. Harcos és brutális fajta, sok lelki tunyasággal és nagyfokú urhatnámsággal. Életének jórészt az utcán tölti. Van a tifliszi utcának egy különleges típusa: a kintó. A kintó afféle csirkéfogót jelent, a fi zsebmetsző és kocsmacékes, pletykahordó és írástudó az analfabéták nagy száma között. Alvóhelye az utca, étele és itala az, amit apró utonállásokkal érez, vagy hírhordásaiért és humoros előadásaiért a kocsmában mulatozó társaságtól kap. Kintonak lenni minden tifliszi utcagyerek legfőbb álma és törekvése. Mert a kintók, mint igazi exkluzív társaság, zárt kasztot alkotnak és nehezen vesznek be új embert maguk közé. Dzugasvili Zozónak sikerült. Amikor 14 éves korára felcseperedett, néhány komolyabb verekedés után — amelyben a csizmaszáróból előrántott georgiai kés is szerepet kapott — betörte magát a kintók kasztjába. Ez volt a vörös diktátor pályájának első állomása.

Az öreg csizmadia sehogysem tudott megbékülni fia életével. Urat akart belőle nevelni mindenáron. A boltját tel-

kereső előkelőségek körében addig tartalt, míg sikerült fiát a tifliszi papi szemináriumba felvétetni.

A fiú nem szívesen ment és sohasem végezte el ezt az iskolát. Tanulmányai- ban lassan haladt s hamarosan összekötetésbe került a kommunistákkal. Propagandairatokat olvasott és terjesztett. Három évig folytatta ezt az életet, míg a vezetőség rájött és kicsapta a szemináriumból. Ő pedig elárulta és magával rántotta barátait.

A szemináriumból való kicsapás után kezdődött Sztalin forradalmi munkája. Hamis nevenek bújkálva, többször elítélve és megszökve, a legváltozatosabb cselekmények tarkítják életét. Az első lépéseket a tifliszi kommunistapártban tette meg. Ott kapta a Koba nevet és csak később Lenin kijelentése alapján kezdtek Sztalinnek hívni. Már 1901-ben kiadták ellene Tifliszben az elfogatóparancsot, de sikerült elmenekülnie. Batumba ment, ahol befurakodott az olajfinomító munkások közé és folytatta tevékenységét, 1902-ben egy utcai tüntetésnél elfogták és Szibériába deportálták. Egy év múlva megszökött.

A földalatti szervezkedés 1907-ben már egész Oroszországot behálózta. A georgiai kommunistapárt állandó összeköttetést tartott fenn a pétervári központtal és a külföldre emigrált vezeték-

kel. Éjszakai összejöveteleket tartottak, titkos nyomdákat szerveztek, új kommunistasejteket építettek ki. Nagyiparosoktól, földbirtokosoktól, íróktól kaptak pénzt a párt céljaira. Mikor aztán ez a forrás kevéssé bizonyult, Krassin, a párt kincstárnoka arra az ötletre jutott, hogy a bolevisták kössenek gazdag házasságokat és a hozományt szolgáltatásuk be a pártkasszába. Az üzlet megindult, de rövidesen kátyuba jutott. Egyik párttag megtagadta a hozomány átadását. Halálos fenyegetéssel kényszerítették rá, de ugyanakkor Lenin utasítására becsüztették a házasságkövetítést és jövedelmezőbb módszert találtak.

Az új pénzszerzési módszer a rablás. Megállapították, hogy a kommunista párt a magántulajdon kisajátításának álláspontján van s amíg hatalomra nem kerül, ököllel végzi el a kisajátítást. Az expropriáció szóból ex-nek nevezik ezt a műveletet, amely utonállással, betöréssel, rablással és gyilkossággal szerzi meg a pénzt a párt céljaira. Kaukázus legesetebb rablóbandáinak válogatott enyébereiből szedik össze a bandát, amely pontos utasítások alapján dolgozik. A központi vezér és irányító Sztalin lett.

A legnagyobb ex-et, amelytől nemcsak Oroszország viseszhangzott, hanem az egész világ, 1907 június 13-án hajtották

végre. Sztalin előre megkapta az adatokat: Pétervárról nagy állami pénzzsalítmány megy Tifliszbe. Elkészültek a haditervek s az érkezés napján Sztalin és alvezére Kamó együtt ülnek egy kocsmában néhány sötét kinezésű banditával. Fél tíz órákor egy nő bedugta a fejét a kocsmajáton és intett. Sztalin bólintott, fizetett és a társaság távozott.

Tiflisz utcáin ceédesen hajtott egy kocsis az adóhivatal pénztárnokával és ellenőrével. A kocsiiban börténkészek zavarva a pénzzsalítmány. Mögöttük másik kocsin felfegyverzett titkos rendőrök ültek, míg kétoldalt kozák lovasok biztosították a szállítmányt.

Háromnegyed 10 órákor a fő utcáról mellékutca felé fordult a kocsis. Sumbatoff herceg palotája elé ér, s az égető nyár csöndjében hirtelen különös suhanás hangzik: a háztetőről jölrányzott kézi bombát dobtak. Óriási robbanás. A pénztáros és az ellenőr szétroncsoltan fordultak le a kocsiról. A sértetlen lovak tovább vágattak. Mérheterlen pánik, lövöldözés és riadt menekülés. Az izgalom tetőpontjára hág, amikor egy mellékutca felől kozák tiszt vágat elő, tájékozó lovon. A kocsihoz rohan, lekapja a börténdőt, majd villámgyorsan távozik. Ötven halott és súlyosan sebesült marad az utánakövetkező lövöldözésben a tifliszi utcán. De a pénzbörtend 314.000 rubelt kitevő tartalmával végekképpen eltűnt.

A bombavető Sztalin volt, a kozák tiszt Kamó.

(Folyt. köv.)

Amit a krómról és a wolframról tudni illik

A króm és a wolfram — így írják a kémiai szakkönyvek — fémek elemek. Ércikből — a krómvaskóból, illetve a wolframitból — az u. n. termít-eljárással állítják elő őket. Mindkettő nagyszérien ötvözhető az acéllal s a tűzfolyós nászól olyan kiváló tulajdonságú anyagok születnek, amelyek méltán viselik a nemesacél nevet.

A króm-acél, a biztonság forrása

A króm csillogó ezüstfém. Anynyira kemény, hogy az üveget is karcolja. Acéllal ötvözve nagymértékben megnöveli annak szívósságát és keménységét. Előszeretettel alkalmazzák olyan alkatrészek készítésénél, ahol igen fontos a nagyfokú szilárdság. Éppen ezért használnak króm-acél csöveket repülőgépek vázának építésénél. Magas króm-tartalmu acélból hengerelik azokat a páncéllemezeket, amelyek felvértetik az előretörő harci kocsit az ellenség gránátzápóra ellen. Króm-acélból készülnek a nagyteherbírásu rugók, a kilométerek százain keresztül fáradhatatlanul száguldó mozdonyok hajtóművei, valamint a gépkocsik erősen igénybevett alkatrészei is.

Harc a rozsdá ellen

A króm beleötvözése az acélba azonban nemcsak a szilárdságot növeli. Magasabb króm-tartalom megtámadhatatlanná teszi az acélt mindenfajta rozsdásodással szemben.

A rozsdásodás — amely főként a vas tulajdonsága — vegyi átalakulás, szinte a vas öregedése. Bekövetkezéséhez nedvesség és levegő együttes jelenléte szükséges. Ez a két ártalmatlannak látszó tényező, az idővel szövetkezik, könyörtelenül kikezdi a legkeményebb acélt is.

A rozsdásodás óriási károkat okoz a nemzetgazdaságban. Amerikában a földbe felektetett csövezetek rozsdásodása évi 1.5 milliárd dollár kárt okoz. Az összes vasból és acélból álló tárgyak 1—2%-a, azaz évi 4—8 millió tonna vasanyag pusztul el és ami a legfájdalmas, csaknem visszahozhatatlanul. Ha azonban az acél finom szövétet krómmal ötvözik, akkor ez a krómoltatás érzéketlenné teszi a nedvesség és a levegő, sőt egyes esetekben erős kémiai anyagok ellen is. A rozsdamentes acél nemcsak a hadi iparban harcolt ki előkelő helyet magának. Ott találjuk a polgári ébédőasztalon is, rozsdamentes evőeszköz formájában. Maró savak, fullasztó gőzök, roncsoló folyadékok szállítására nagy króm-tartalmu acélcöveket alkalmaz a vegyipar tervező mérnöke.

A Göring-művek nagyszerű új acélja

A króm más formában is szolgálja az embert. Vegyületei a sárgától a legszebb ibolyáig terjedő színsorozatot adják festékanyagul. Nem csoda, hisz neve görögül szint jelent. Vegyületeinek nagy sze-

repe van az erős kopásálló bőrszíjak készítésénél.

A krómérc előfordulása elég szeszélyes. Európában Bosznia, Görögország és Törökország a krómtermelők. Az utóbbi Dél-Rhodézia és a Szovjet után a harmadik helyen áll. Tekintettel arra, hogy a krómnak a hadviselésben igen fontos szerepe van, sokat foglalkoztak pótlásával. A német Göring-művek mérnökeinek sikerült sok száz kísérleti öntés után előállítani egy bonyolult ötvöztési szilíciumot, mangánt és molybdént tartalmazó nemesacélt. Ez az új acélfajta teljes mértékben pótolja a krómmal ötvözött, nagyviládságu rozsdamentes acélokat.

A wolfram, a világosság fémje

Neve, amely ködön viking mondák zordon isteneire emlékeztet, éppoly komor és súlyos, mint maga a fém, haragos, sötétlő szürkéségben. A wolfram rendkívül jól nyújtható és olvadáspontja igen magas, 3400 fok C. E miatt lett fontos anyaga az izzólámpagyártásnak. A hajszálvékonyra húzott wolframszállal készült lámpa hetedannyi energiát fogyaszt, mint a szénzálas körte. Nagy szerepe van abban, hogy ma a földgömbnek csaknem minden emberlakta zugát kereszttükasul szeli a világítási áram pókhálója. Villanykörte vakít őt világrész felhőkarcolóiban és viskóiban. Villanyfénv szűrődik ki a sarkvidéki örkunyhók ablakain és a Himalaya aljában a hindu vasutasok pislogó villanyvilágítás mellett rakják a vicinális kocsiába a gyapotbálákat.

Mi az a wolfram-acél?

A wolfram másik fontos szerepét wolfram-acélként tölti be. Ez az acél igen kemény, rendkívül szívós, igazi nemesacél, a szó szoros értelmében. Fontos tulajdonsága, hogy míg a közönséges edzett

FILMHIRADÓ

Képes művészeti hetilap

Ara 50 fillér

Kapható a MAGYAR LAPOK árusainál

acél már aránylag kis felmelegedésre is kilágyul, a wolframacél kezdő vörösszázsig megtartja keménységét. Eppen ezért belőle készülnek azoknak a gyorsjárata munkagépeknek szerszámai, amelyek nélkül el sem lehetne képzelni a mai háború szédítő méreteket öltő tömeggyártását. A gyorsan dolgozó szerszámok kései, furói hamar felmelegsznek, eltompulnak, csak a wolframkés bírja ezt a hatalmas iramot. A zúgó munkatermek wolframmal felszerelt furó- és marógépei, esztergápadjai óránként 300 kg forgácsot hasítanak le a legkeményebb acéltömbből is, szemben a közönséges acélkés szármalmas 5 kg-jával. Egy ágyúcső furásánál régen háromszor kellett furót cserélni. Ma egy wolfram-furó kg. 30 ágyúcsövet fur ki. Már az elmaradó furócsészövetek percei is évi sokszázezer munk

kaórát tesznek ki, hát még, ha bozzavesszük, hogy a gyémánt keménységével vetekedő wolfram 4-5-szörösére emelte a gyárak termelőképességét.

Hatálos testvérség

Páncéllemezeken, finom fegyveralkatrészekben kívül wolframacélt alkalmaznak a nagy repeszhatású repülőbombáknál. A magasban bűgő repülőgépek bombáinak wolframja tehát testvére annak a kis, finom fémszálnak, amely a légi veszély közeledtére megszűnnek izzani üvegborítónében. Sokezer tonna wolfram-bomba kísérletes árnya borít ertyó alá, kárhóztat sötétségre sok millió hajszályni wolframszálat széles e világon.

A sűrű fém Kelet-Ázsia szülőtte s a világ legnagyobb wolframtermelője Kína.

A kínai wolframbányák birtokában ma Japán a földkerekség legelső wolfram-állama. A világtermelésnek több mint a fele fölött rendelkezik. Európában Portugália és Spanyolország adják az évi wolframmennyiség 10-12%-át.

Wolframból nincs nagy mennyiségre szükség, a wolfram inkább a minőség arisztokratája. A munkagépekben csak a szerszám élén alkalmazzák vékony lemezként az izzólámpában pedig szinte láthatatlan vékonyságban van jelen. Ennek ellenére gondoskodtak pótlásáról. A Rheimetall-Borsin Werke keményfém laboratóriumában született meg a „Rheinit” nevű csodaacél, amely titán- és molybdén-karbidot tartalmaz és keménységben vetekszik a wolframacéllal.

Szabó Zoltán, okl. vegyész-mérnök

Dr. Fórisné

modern kozmetikai intézete Teleki Pál-utca 2. Telefon 20-05.

Tanítványt keres

megjelent, sajtó útján közölt, előadott, illetve kiállításon vagy egyéb módon bemutatott) szellemi alkotások részesülhetnek jutalomban. Kéziratok, tervek, vázlatok nem jöhetnek figyelmbe. Cél szerű, ha a jutalmazásra számotartó szerző v. kiadó a mű egy példányát, képzőművészeti alkotások esetében azok fényképét beküldi a Vitési Rend Zrinyi Csoportjai központi vezetőségének (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4-b.), illetve annak figyelmét felhívja a nyilvánosságra hozott (előadott, kiállított) műre. Oly nagyobb zeneműveknél, amelyek előadásra kerülnek ugyan, de nyomtatásban nem jelennek meg, a kéziratot (vezérkönyvet) kell bemutatni. Mindazonáltal a Zrinyi-jutalmak elnyerésének nem előfeltétele a számbajövő művek beküldése, mert a Zrinyi Csoport vezetősége minden tudomására jutott művet bírálata alá von.

Csak magyar állampolgárok pályázhatnak; az 1939. IV. tc. 1. §-a szerint zsidónak számított személyek művei nem jutalmazhatók.

Elbírálás, jutalmak kiosztása

Az elbírálást a Vitési Rend Zrinyi Csoportjainak központi vezetősége keretében — az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács bevonásával — alakult Allandó Bíráló Bizottság végzi.

A szöveges zeneműveknél a szövegíró a jutalom 20%-a illeti meg. A kiadókra kifizetett jutalom összegéből az író, zeneszerző, rendező, forgatókönyvíró, operatőr, vágó és a gyártó is arányosan részesedhet.

Az elbírálás egész éven át tart; a jutalmak kiosztása előreláthatólag az 1945. év elején történik meg ünnepélyes keretek között. Az eredmény sajtó útján is közlésre kerül.

E pályázati hirdetéssel kapcsolatban a Zrinyi Csoportok központi vezetősége komoly kérés szóval fordul a magyar alkotó géniusz minden munkásához: A mai válságos időkben tekintsünk mindnyáján ősi örök eszményeink megtartó szerepére. A multban mindig akkor voltunk erősek és nagyok, ha az áldozatos házaifiai és egészséges katonaszellem töltötte el világunkat. Viszont volt idő, amikor ezeknek az erényeknek az elsatnyulása pusztulásba döntötte az országot, gátolta népünk boldogulását, sőt művelődésünk fejlődését is. A mult figyelmeztet, a jelen követel, a jövő itélkezni fog. Az apró-cseprő bajokon és ellentételeken felülemelkedve, csupán az egyetemes magyar érdeket követve alkossunk tehát minél több olyan művet, amely nemcsak külsőséges katonai vonatkozásokat tartalmaz, hanem a magyar katonalelket fejleszti ki a maga igaz valójában.

A Zrinyi-jutalmak nemes célkitűzése, de most már jelentékenyen felemelt összege is bizonyára serkentőleg hat az irodalmi és művészeti alkotómunkára, s ezen keresztül nemzeti és katonaszemélyünk példamutató szolgálatára.

Szent László nyomda rt.

Szilágyi Dezső-u. 5.

Mindenféle nyomtatványokat izlésesen készít.

A Balti Államok rövid története és gazdasági áttekintése

A hányvott történelmi balti államok 1941 óta ismét szabadok és önállóak. A szovjetek uralma alatt tapasztalt sorsuk minden kis népre nagyon tanulságos.

A XIII. században a német Teuton lovagrend alapította a balti szövetséges köztársaságot, amely Észtország, Latgália, Livland és Kurland tartományokból állt. Litvánia független nagyhercegség volt. Jogaila, Litvánia nagyhercege, 1386. évben megkeresztelkedett és Hedvig lengyel királynót vette feleségül, miáltal Lengyelország királya lett. Nagy Viold (Vytautas) uralkodása alatt (1392-1430) Litvánia hatalmának tetőfokát érte el, mert területe a Balti-tengertől a Fekete-tengerig terjedt. Az 1569 évi lublini szerződés értelmében Litvánia Lengyelországgal dualisztikus monarchia formájában egységre lépett. Ennek értelmében a király személye és az országgyűlés (Szejm) közös volt, de Litvániának külön pénzügye, törvénykezése, közigazgatása és hadserege maradt. A lovagrend szövetséges köztársasága 1560-ig állt fenn, amikor Észtország svéd uralom alá került, Latgaliát és Livlandot a litván-lengyel monarchiába bebezelték be, Piltenet és Öselt Dániához csatolták. Egyedül Kurland tartotta meg függetlenségét, mint a litván-lengyel királyság hűbérese. Livlandot 1621-ben a svédek és 1710-ben az oroszok foglalták el. Észtországot a svédek 1721-ben átadták Oroszországnak, Latgaliát 1772-ben, Kurland 1795-ben került Oroszországhoz. Így a XVIII. század végén már mindhárom balti ország az Oroszbirodalom része volt és abból 1917. évben vált ki. Litvánia 1918 február hó 16-án, Észtország 1918 február 24-én és Lettország 1918 november 18-án proklamálta függetlenségét. A Szovjet-Unió, miután 1939 szeptemberében mindhárom országban katonai és tengerészeti támaszpontokat létesített, 1940 júniusában a három balti államot megszállta. A szovjet uralom alól a német hadsereg 1941 júliusában szabadította fel a balti országokat.

1940-ben Észtország területe 47.594 négyzetkilométer, lélekszáma 1.126.000, Lettország területe 65.791 négyzetkilométer, lélekszáma 1.951.000 és Litvánia terü-

lete (a Memel-vidék nélküli, de a vilnai kerülettel együtt) 59.731 négyzetkilométer, lélekszáma 2.925.000 volt.

A lettek túlnyomóan finn eredetű elszlávosodott néptörzs. A litvánok a lettekkel rokon balti szláv nép. Az észt az ural-altáji nyelvcsalád finn-ugor ágának nyugati finn alcsoportjához tartozó, a magyarral rokon nép; legközelebbi rokonai a finnek.

A balti államok német népcsoportjait a német-orosz háború kitörése óta maradtaklanul áttelepítették a Németbirodalomba.

Lettország népességének 56,10%-a protestáns, 24,59%-a római katolikus, 14,4 %/a görög katolikus és görögkeleti, 4,8 százaléka izraelita. Litvániában 80,5 százaléka római katolikus, 9,50% protestáns, 2,5 százaléka görög katolikus s 7,9 %/a izraelita. A Németbirodalomhoz visz-szacsatolt Memelvidék népességének 91,70%-a protestáns és csak 5,30%-a római katolikus, Észtországban felekezeti statisztikát nem közölnek; a népesség öt-hatoda evangélikus, a többi túlnyomóan görögkeleti.

Az analfabéták számaránya a balti ál-

lamokban a következő: Észtországban 10,89%-a, Lettországban 18,89% és Litvániában 32,7 százaléka.

A balti országok erősen agrár jellegűek. Lettország és Észtország azonban az iparosodás útján vannak. Mindhárom országban különösen mezőgazdasági iparágak virágoznak. A kiváló minőségű legelőket következtében Lettország és Észtország tejipara kimagasló.

A balti államok iparágai közül különösen Litvánia hőipara számottevő, ahol 1937-ben 2.389.000 négyzetkilométer készített bőrt állítottak elő. Az ásványi kincsek közül jelentős Észtország olajpala termelése, amely 1939-ben 1.230.000 tonnát eredményezett.

A balti államok szőlő, dohányból, nyerspamutból, gyapjuból, szőből, petrolleumból és kénből bevételre szorúlnak. Fontosabb kiviteli cikkek: vaj, szárona, tojás, len, faanyag, cellulóza, papír és furnir.

A balti államok külkereskedelmében Németország és Nagy-Britannia szerepe volt döntő. A szovjetekkel és egymással is csak egészen jelentéktelen kapcsolataik voltak. (STUD.)

Zrinyi-jutalmak kifizetése az 1944. évre

A Vitési rend Zrinyi Csoportjainak katonaszemélyi szolgálatát s ezen keresztül a honvédelem érdekeit a legjobban előmozdítják, az 1944. naptári évre is kifizüzi a Zrinyi-jutalmakat — még pedig az előző évekhez képest lényegesen felemelt összegben — azzal a szándékkal, hogy ily módon is elősegítse a valóban hazafias és katonás közszellem kialakulását.

A fentiekben megjelölt feladat megoldásához szükség van az ország egész szellemi életének hatékony közreműködésére. Főcél: a m. kir. honvédség által kívánatosnak tartott, nevelő munkájának előmozdítására alkalmas különféle szellemi termékek megalkotása és minél

szélesebb körben való terjesztése. Elsősorban a tömeghatás elérésére alkalmas művek jönnek tekintetbe.

Tárgykörök és jutalmak:

- 1. Tudományos munka 10.000 P
- 2. Regény 10.000 P
- 3. Szindarab 10.000 P
- 4. Képzőművészeti alkotás (szobor vagy festmény) 5.000 P
- 5. Nagyobb zenemű (opera, induló, nyitány) 10.000 P
- 6. Film-alkotás 30.000 P

Az egyes tárgykörökben a kifizetett teljes összeg egyetlen műnek is kiadható, ha az a pályázati hirdetésben megjelölt célok szempontjából valóban teljes értékű. Ha azonban ilyen kiemelkedő mű nincs, de egyébként méltánylásra érdemes munka egy-egy tárgykörben több is jelentkezik, a jutalom összege megosztható (I-II-III. fokozat).

Pályázati feltételek

Minden — a magyar nemzeti katonaszemélyt szolgáló — mű résztvehet a pályázaton, de csak az 1944. év folyamán nyilvánosságra hozott (könyvalakban is

Rádióműsort akar?

Vegyen

Rádióéletet, Délibábot

Kapható a MAGYAR LAPOK árusainál

